

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap utána.

II. év.

Budapest, 1898, vasárnap, április 3-án.

93. szám

Az elválás mesgyéjén.

Nyugodtan néztük az osztrák dolgok fejlődését. Türelemmel, jóakarattal, sőt ha nem félnénk, hogy e vallomásunkért ki-nevetnek, azt mondanók, hogy tisztelettel vártuk a lajthántuli bonyodalom el-simítását. Mi, a vad, ázsiai nép, a szenvedélyes, forróvérű nemzet, melynek szittya ősei Bacchust azzal sértegették, hogy serlegeivel egymást ütötték agyon, mi alázattal süvegettük őket.

És mit csináltak ezalatt odaát azok a művelt indogermánok, a nagy származású németek, kik Kantot és Göthét emlegetik, mikor mellükre vernek, és a végtelen népágazatokkal dicsekvő szlávok, a jövő világ reményei? A testvérirtás féktelen dühében megrészegezdve és egymást ki nem irhatván, végül a mi fejünkhöz vágják alabárdjaikat. Évekig tartott éktelen, durva viaskodásuk vége az, hogy a magyar betyár, a magyar zsidó, a magyarral nem lehet békében megélni.

Jól van. Hiszen amit egy rajongó cseh deklamál, amit egy iszákos polyák üvölt, az még nem szentírás. De hogy tizenegy tartomány egybegyűlt képviselőinek tanácskozó házában nem találkozik egyetlenegy ember, sem képviselő, sem kormányfő, ki tiltakoznék a durvaság ellen, mikor a testvérállam népét piszkolják és vérig sértik, az mégis csak föltűnő jelenség, melynek szimptomatikus értéke fölött kételynek nincs helye. Az elnök nagyot hall; és elolvassván a

gyorsírók jegyzeteit, másnap kijelenti „sajnálataát afölött”, hogy a mocskos száju támadót rendre kell utasítania. Hát még ezt is eltűrjük, habár nem igen értjük. Elvégre az elnök hibázhatott. A lónak négy lába van, mégis megbotlik. De egy egész istálló?!...

Ezt bocsássa meg, aki tudja.
Mi nem.

De hát mi nem veszekedni akarunk, hanem rendezkedni. Mi nem akarjuk tisztességre nevelni Ausztria szereplő személyeit, hanem a magunk dolgát akarjuk elintézni. És ezért szenvedély nélkül tekintjük az utolsó napok tényeit.

Tény az, hogy a remények, melyeket gróf Thun Ferencz békéltető működéséhez fűztek, nem igen sietnek teljesülni. A gróf nagynehezen összeszedte az „együttműködés” minisztériumát, kiszemelve magának minden pártból azon férfiakat, akik a legnagyobb mértékben bírták az illető csoportok bizalmát és ennél fogva a legtöbb biztosítékot nyújtották aziránt, hogy legszűkebb értelemben vett társaik őket követni fogják. Az egész monarchiában örömmel üdvözölték a miniszterelnök ez eljárását. Még mi is dicsértük. Azt mondtuk, hogy ez az eljárás békülékeny, helyes és okos; persze azzal kecsegtetvén magunkat, hogy most már lesznek Bécsben emberek, akikkel egyezkedve kibontakozhatunk a provizóriumok áldatlan állapotából.

De alig ült össze az osztrák kormány az első tanácskozásra, a tarka-

barka politikai pártok mindegyike sietett klub-határozatokban kijelenteni, hogy neki semmi köze a kormányhoz, hogy ő semmit sem ígért és magát semmire kötelezve nem érzi.

És alig indult meg a birodalmi gyűlés tanácskozása, ugyanazok a pártok azonnal hajbakaptak egymással; a német frakciók Gautsch nyelvrendelete eltörlését, a szlávok az országoskák autonómiájának kitágítását követelik a kormánytól. A zavar, a visszavonás, az ellenségeskedés oly nagy, mint ezelőtt volt. Egyértelműség köztük csak abban az egyben van, hogy a magyart ütni kell.

Az osztrák kormány pedig tehetetlenül, ügyefogyottan áll a háborgó pártok között, melyek hevesen, kiméletlenül ostromolják azon terveit, melyeket még nem is ismernek.

Ott sem a békének, sem a jóakaratnak, de még a megegyezés reményének sincs nyoma.

Ily viszonyokkal szemben azt a kérdést intézzük a magyar kormányhoz, hogy voltaképen mire várunk mi?

Elmult közel három hónap a provizórium megszavazása óta; benné vagyunk az áprilisban; az országgyűlés szünetel; az osztrák birodalmi tanács 20-ikáig össze sem lép, közel előttünk ama május elseje, melyet a miniszterelnök maga szabott határral előterjesztéseire nézve: és az osztrák kormány, melylyel kormányunk egyértelműleg kíván eljárni, még a leghalványabb reménnyel sem bír arra

Az előleg.

Kustár, az író, nemes, de drága szenvedélyeknek hódolt. Ha rágyújtott egy világos trabukkóra, szíve mélyén mindig megszólalt egy titokzatos hang: „Kustár, mért nem szívsz te inkább harmincznégykrajczáros Henry Clayket?” Kustár e belső szózatnak itt és más téren is engedelmességet. Szakítván irodalmi elődeinek szokásával, kik a komlókerthben hajdan egyszerű rostélyosokat ettek, Kustár sirig tartó barátságot kötött a Chateaubriand-al, melyet jobb vendéglőseink potom másfél forint vesztegetnek: hasonlóképen fölemlíthető, hogy Kustárt a lazacznak egy szerény válfajához, a lazacpisztránghoz is mély rokonszenv fűzte. A kávéházi italokra szintén nagy súlyt fektetett Kustár és midőn társai pikkolózni szoktak, ő inkább egy pohársherryt fogyasztott el. E mellett szokása volt neki, hogy a levegőn a passiv testmozgás elvének hódolt, vagyis lehetőleg bérkocsin tette meg azon mindennapi utakat, melyeket a művelt közép osztály embere gyalog vagy villamos járműven tesz meg. Kustár szóval a természet háztartásában fölismerete a létérti küzdelem elvét és e nehéz harcra igyekezett magának edessé tenni. Nem volt korhely, nem volt kártyás, még csak a zajos társasélet embere sem volt; azok közé a rejtve költekezők közé tar-

tozott, akik visszavonulnak a magányba és a pénzt minden külső inger nélkül, mintegy öncélból szórják. Már Descartes is így tett, midőn egyszer két esztendeig remete módjára élt Párisban és a fogadók és kerti helyiségek rejtett asztalainál minden feltűnés nélkül elköltötte az apai örökségét.

Kustár érdekes megjelenésű férfi volt és sűrű fekete körszakállán kívül különösen előkelő műveltségével tudott imponálni; ismerte az egész modern szellemi életet, sokat olvasott, a tudás olthatatlan vágya lakott benne, gyakran még a „Magyar Kritikát” is elolvasta. Ha néha megjelent valamely irodalmi banketen és a sajtóiroda főnökével komoly beszélgetésbe merült, vagy ha fiatalabb újságíró társainak a Marxizmus csödjét magyarázta, senki sem hitte volna, hogy e széles látókörű européer, ez előkelő publicista, akinek szintén rendjelet kellett volna kapnia, midőn a román királyné itt volt, sokszor megfordul a kiadóvállalat üzleti helyiségében és így szól a pénztárosnak:

— Fodor ur, adjon csak hamar huszonöt forint előleget.

A lateiner-élet ismerői bizonyára tudják, hogy az embernek rendesen a hónap vége felé vannak ilyen pénzügyi ötletei, de Kustár nem engedte magát a naptár által befolyásoltatni. Ő előleget vett föl elsején, másodikon, tizenötödiken, huszonötödiken, szóval, a legszeszé-

lyesebb dátumok sem riasztották vissza az előlegtől. Nyugodtabban halmozta fel a passzívait, mint más az aktívait és a hónap elsején aztán rendesen résztörlesztéssel menekült, úgy, hogy más eltöltött honoráriumforrásokból kiegészítve, mindig teljesen érintetlenül adhatta át a feleségének a havi fizetését.

Egyszer aztán megszakadtak e látszólag végtelen műveletek. Februárius huszonnyolcadikán, egy fekete szombaton hazajött Temesi ur, a milliomos lapkiadó, aki hódolva annak az elvnek, hogy a távolból tisztábban látszanak a dolgok, rendesen a Rivierán telelt és a Hotel Mediterran árkádjai alatt olvasgatta a lapját. Temesi ur széleskarimájú olasz kalapban érkezett haza és zsebei teli voltak az irodalom jelesei számára vásárolt apró emléktárgyakkal, de azért bizonyosra volt vehető, hogy mint minden tavasszal, úgy az idén is keseréseket fog okozni az irodalom jelesei-nek. Ahogy megjött, bezárkózott zöldre kárpitozott szobájába és átvizsgálván a személyi kiadások lajstromait, így dünnyögött maga elé:

— No, ennek a Kustárnak is elveszem majd a kedvét az előlegektől!

Temesi ur ugyanis nagy pszichológus volt. Mivel már nem volt gondja az anyagiakkal, kezdett a lelkiakkal foglalkozni. Most is, szürke kötöttjeit tépegetve, egy ideig gondolkodott, hogy mikép járjon is el, de csakhamar sike-

nézve, hogy valamikor lehet bátorsága a kiegyezésről csak beszélni is.

Tehát mire várunk mi?

Magyarország meguntta fedetlen fővel ellenségei ajtaja előtt állni és szerényen rimánkodni, hogy tekintsenek le kegyelemmel rendezetlen viszonyainak siralmas voltára. Magyarország megsohálta zsebre vágni a gúnyt, a becsürelést, a sértő fenhéjázást azok részéről, kikért eddig csendben és önmegtagadással áldozatokat hozott és kiknek belső nyomoraiik méltánylásában elment a megengedhetőség végső határáig.

Elvégre nálunk a grammatika rendben van. Tehát mért kötjük mi gazdasági viszonyaink rendezését ahhoz a világrendítő fontosságu tényhez, hogy miként beszél a hanák paraszt a zwickau-i utibiztossal?

Törvényeink megvannak, jogunk tagadhatatlan. Miért késünk azzal, hogy éljünk velük?

Ismerjük az ellenvetéseket és méltányoljuk is azokat. Magunk is készek voltunk és készek volnánk még ma is tekintettel lenni mindarra, amit a monarchia nagyhatalmi állása és szilárdsága az egyöntetűség kifelé való demonstrálása tekintetében megkíván. Híve volt Magyarország ez eszmének és harmincz éven keresztül a lemondások és az áldozatok hosszú sorával bizonyította, mennyire becsüli ez eszmét.

Sőt — kitárjuk egész szívünket — megmondjuk végső okunkat is, mely minket eddig engedékenységre birt. Mindent meg akartunk tenni, ami koronás királyunknak nehéz és számos uralkodói gondjait könnyebbé teheti. Királyunk jó-ságáért jók akarunk lenni mi is. Ami fölkel szemelyéhez való ragaszkodásunkat bizonyíthatja, az nekünk soha sem

volt drága. Királyunk kedvéért még büszkeségünk is hallgatott.

De most, midőn látjuk, hogy mindez hiába volt, hogy elnézésünket gyöngeségnek tekintik, áldozatainkat önzésnek hirsztelik, és kinyújtott béke-jobbunkat szidalmakkal utasítják vissza; most, midőn napnál világosabb, hogy odaát a teljesítésre képtelen kormányon kívül senki sem akar velünk szóba állni; most, mikor sürgetésünkre odaát csak a lehetetlenség felel: mért kötjük magunkat még most is azokhoz, kik meg akarnak halni?

A csehek kéri a vámterület elkülönítését; a németek kéri a gazdasági elválást: és mi kérjük az egyesülést?

Mily czimen? Mily célból? Mily érdekből?

Holnap a miniszterelnök Bécsbe megy a közös költségek dolgában. Lehetetlen, hogy a mostani válságos helyzetben ott fönne másról ne beszéljen, mint a hadsereg szükségleteiről. Teljesítse az osztrákok kívánságát — ha már saját kormányuk nem lehet oly szerencsés — és hozza haza azt a vámsorompót, melyet ők kínálnak.

Ez elhatározás következménye csak az lesz, hogy

az osztrákok drágább kenyeret fognak enni és viszont iparukért kevesebbet fognak bevenni;

mi pedig négy-öt évig nehezebb viszonyok között fogunk élni; de azután lesz iparunk, melynek gyakorlói meg fogják fizetni termelt kenyerünket is.

Nekik köbérceik lesznek; nekünk mindenünk lesz, mert velünk van az Isten és velünk vannak adományai.

Nekik szép országuk lesz; nekünk jó országunk lesz. Majd csak megleszünk valahogy.

Fátyol nélkül.

A méltóságos urak a főrendiházban ma teljes két órán keresztül nyitva tartották a szívüket. Akiket érdekel, kiolvashatták belőle, hogy a szocialista zendülések megijesztették a nagy latifundiumok urait is. Talán nem is olyan meglepő a dolog. Mikor a földhétség fegyvert fog, mégis csak az ijedhet meg leginkább, akinek Isten kegyelméből legtöbb föld jutott. És meg kell vallani, hogy az ijedtség nem tette bőbeszédűvé a méltóságos urakat, sőt alig hatvan perc alatt elmondták, ami a szívüket nyomta. A képviselőház ijedtsége soha sem tudna ilyen röviden megnyilatkozni.

De a főrendek tanácskozásának két órája rendkívül sokat árult el. Alig akadt a méltóságos urak közt, aki a szocializmus ellen alkalmazott intézkedéseket ne keveselte volna. Egy sem, aki sokalta. Sőt, aki aránylag legtöbb higgadsággal próbált a bajok mélységébe nézni, gróf Széchenyi Imre is elárulta egy képes mondással, hogy mennyire veszedelmesnek látja a paraszt-zendüléseket. Nagyon nyomatekosen figyelmeztette a kormányt, hogy nemzeti nagylétünk temetőjét, Mohácsot, csak pár esztendővel előzte meg Dózsa lázadása. Ő tehát nem is annyira a tél utóján kitört zendülésektől fél, hanem egy katasztrófától, amely nyomukban járhat. S úgy kell lenni, hogy ami a képzett gróf Széchenyi Imrében ilyen sötét aggodalmakat érelt, a félelem teljesen hatalmába ragadta a méltóságos urak gyülekezetét. Mert a többiek minden stilisztikai fátyol nélkül, egyszerűen kikiáltották, hogy brevi manu kell elbánni az izgatókkal és legalább egy esztendőre törvénnyel kell meghatalmazni a kormányt, hogy a szocialista sajtót s a szocialista izgatásokat fojtassa el. Már nem is erélyességet, hanem erőszakot követeltek.

Csak az egyetlen gróf Esterházy Miklós Móricz kulcsolta össze a kezeit. Ő most is a revíziót, az egyházpolitikáért való vezeklést

rült neki a megoldás legegyszerűbb módját megtalálni. Röviden úgy intézkedett, hogy Kustárnak az összes előlegei levonassanak.

E fekete szombaton tehát az érdekes megjelenésű Kustár lehorgasztott fővel haladt haza. Kivételesen gyalog ment az utcán, ahol annyi sok száz, nála boldogabb ember haladt. Kustár fölhajította az asztrakángallérját és két kezét a kabátja zsebébe mélyesztette; az egyik zsebében egy érdes papirosra nyomott meghívót szorongatott (az a Száldobosy grófék estélyére szól, épen jókor), a másik zsebében meg a pénzt szorongatta, havi fizetésének megmaradt romjait, egy nevelésesen csekély töredéket, kilenczvenhárom forint negyven krajczárt. Este volt és mintha a természet is gúnyolni akarta volna a költőt, a holdvilág barát-ságosan fénylett.

— Mit mond majd a feleségem? — töprengkedett Kustár. Mert Kustár kemény házi fegyelem alatt nyögött. Neje ügyes autokrata volt, mint minden anyyali külsejű asszony. Apró kedveskedésekkel tette rabbá az urát, mint Mária Terézia a magyarokat.

Kustár haza érkezett és búsan haladt föl a lépcsőn; hirtelen azonban kiderült az arcza és ha ekkor az előszoba lámpája alatt láttuk volna Kustárt, bizonyosan többé nem aggódtunk volna érte. Kustár ekkor már öntetlen mosolygott, mint aki ki tudja magát vágni; azután bement a szobájába és a pénzt gondosan elzárta az asztalfiókba, a kulcsot a mellényzsebébe tette, megigazította a frizuráját és

átment az ebédlőbe. A szőke kis autokrata ott ült terített asztalnál és sötétvörös háziruhájában oly bájos volt, hogy Kustár az első pillanatban azt akarta kiáltani: „Moriatur!” Azonban ez elmaradt, mert Kustár ekkor már megint összeráncolta a homlokát és komor volt; a színjáték a kilenczvenhárom forint negyven krajczárral volt szerves összefüggésben.

Kustár kezét csókolt a feleségének és leült vacsorálni.

— Hoztál pénzt? — kérdezte az asszony, mikor a húst az asztalra hozták.

Kustár a ramsteak fölé hajolt:

— Ebben már megint olyan erős inak vannak, mintha a Párkák fonták volna — mondta. Ugy látszik, egy marék rizsszel fogok jóllakni, mint az arabs sejkék.

— Van tézta is — felelte ő nagysága — csak hogy én mást kérdeztem.

— Hallottam — mondta Kustár — de az én themám érdekesebb. Az a kiinduló pontja, hogy a mézárásokat agyon kell verni.

Kustárné a fogát szitta és egy kis ideig hallgatott. Azután megint a pénz iránt tudakozódott, de már egy kissé bátorítalanabb hangon:

— Apukám, hol a pénz?

— Az íróasztalomba zártam — mondta ridegen Kustár.

Az asszony elvörösödött.

— Igen, oda zártam, — folytatta Kustár. — Ezentul én kezelem a pénzt, meguntam a te gyámkodásod, kedves Klám. Harmincz

éves multam az ősszel, végre a magam lábán akarok járni.

Kustárné könyezni kezdett.

— Ne sirj — mondta a férj. — Minden megváltozik egyszer; a kormányformák is megváltoznak. Francziaország ebben a században már négyszer szakított a despotizmussal.

Ő nagysága most már sirva fakadt és Kustár erre természetesen a szokott családi sablonok szerint járt el. Fölkelt az asztaltól és érezte ugyan, hogy eljárása galád és könyörtelen, de azért mégis megkönnyebbülten távozott hazulról, sőt örömben még az ajtóbecsapást is kihagyta a sablonból. „Légy erős Kustár, — biztatta magát távozóban — és a feleséged ezentul sohasem fogja tudni, hogy elsején mennyit hoztál. A kilenczvenhárom forint negyven krajczár titkát magaddal viheted a sirba”.

A kávéházban az irodalmi rovat vezetője, a rendezett viszonyok közt élő professzor, ép az előlegek káros voltáról értekezett. „Tagadom — szól közbe a belépő Kustár — az előlegnek ép ellenkezőleg száz kitünő tulajdonsága van. A legkitünőbb az, hogy a férji tekintély helyreállítására is alkalmas eszköz. Most győződtem meg róla.”

Igy szólott Kustár és letelepedett a sherry pohár mellé. Elégedetten mosolygott is. Ugy látszott, hogy tévedett a Temesi pszichológiája, mert Kustárnak nemhogy elment volna a kedve az előlegtől, hanem megjött hozzá.

Papp Dániel.

ajánlotta — akkor minden jóra fordul. Akár csak a tengeri vihart ábrázoló képeken; mindenki dolgozik, egyesek az ijedség lázában még rontanak is, de van zalaki, aki csak a kezét kulcsolja össze. Ó könyörülj Uristen, segíts a te ügyefogyott szolgálodon, aki nem tud magán segíteni!

A hajó sorsát nem ezek döntenek el, nem az ijedtek. Épen azért nem akarunk sok szót vesztegetni azokra sem, akik ugyan látszatra a mentésen fáradoztak, de egy kissé elvetették a súlykot. Talán a kelletén túl is mentek követeléseikben, amikor a sajtón és a többi szabadságjogokon is keresztül akartak csörtetni. Minden kritikával szemben menti őket a nagy ijedségük és a végén nem is szabad csodálni, ha a szociálizmus vad rohamától a lélegzésük is elállt. S az ő tulzott követelésükkel szemben elegendő biztosíték rejlik a törvényhozás másik Házának józanságában, amely a kormányt még a megtett és ugyis eléggé kényes intézkedések keretében is szigorúan fogja ellenőrizni. Az intézkedésekre, az erélyes eljárásra kétségtelenül szükség volt, de a határ is ki van jelölve. Eddig és ne tovább. Nagyon fölösleges dolgot művelne tehát, aki ezeket az ijedt méltóságos urakat arra a tiszteletre figyelmeztetné, amelyekkel bizonyos szabadságjogoknak már a saját érdekünkben is tartozunk.

Komoly megfontolást érdemel azonban az a sok tekintetben igazságos és elfogulatlan beszéd, amelyet gróf Széchenyi Imre mondott. Mert az a paraszt, akit a jobbágy-ság megszüntetése után egy csapással dobtunk ki a szabad versenygés ridegségébe s akit az adón kívül a közigazgatás és igazságszolgáltatás terhei is nyomnak: csakugyan nem rendelkezhetik a kellő ellenállás erejével. A középbirtok is méltán gondolkozóba eshetik azon az igazságtalanságon, hogy a hitbizományokban rejlő protekció csak a nagybirtokot támogatja, holott a kisebb birtokot mindenestre inkább kell protegálni, mint a nagyobbat. És a hitbizományok urai is hiába látják a nemzeti veszedelmet az ősi kuriák eltűnésében, ha a törvény nem nyújt nekik módot, hogy a csapás elhárításában közreműködjenek. Pedig külső országok szolgálnak példadással, hogyan lehet a hitbizományok megőrzésével is segíteni. Ott megengedi a törvény, hogy a hitbizományok részben vagy egészben pénz-hitbizományokká változzanak, ami lehetségessé teszi, hogy a kötött birtok felszabaduljon és a fidei commissum értékben még se csökkenjen. A terjeszkedésre hajlandó kis- és középbirtok nem ütközik tovább áttörhetetlen akadályokba s a nagybirtok csak helyet cserél. Ilyenformán megvan a mód, hogy a nemzet minden osztálya erősödhesse és egymás iránt gyűlölködni ne legyen kénytelen.

Ez a Széchenyi Imre okoskodásának veleje és a méltóságos urak ijedt kiáltásai közül ez a hang az, amely tovább fog rezegni. Mert olyan irányban adja meg a lüket, ahol a nemzet régen vár valamit. A hitbizományok törvényes rendezése felé mutat és érdekes és kellemes, hogy ez a szó épen a méltóságos urak házából hangzik ki először.

POLITIKAI HIREK.

A delegációk összehívása. A hivatalos lap mai száma három királyi kéziratot közöl, amelyekkel a király a közügyek tárgyalására választott bizottságot május 9-ére Budapestre hívja össze. A kéziratok gróf Goluchowski Agenor közös külügyminiszterhez, báró Bánffy Dezső magyar és gróf Thun Ferenc osztrák miniszterelnökhöz szólnak. A magyar miniszterelnökhöz intézett legfelsőbb kézirat így hangzik:

Kedves báró Bánffy! A közügyek tárgyalására a magyar országgyűlés részéről az 1867. XII. törvényezik értelmében az

1898. évre kiküldendő bizottságot, valamint a birodalmi tanács által az 1867. évi december hó 21-én kelt törvény alapján az 1898. évre megválasztott bizottságot, a részükre törvényileg fentartott teendők elintézése végett folyó évi május hó 9-ikére Budapestre ezennel egybehívom.

Midőn ehhez képest egyúttal közös miniszteriumaimat alkotmányos elölterjesztéseik megtételére utasítom, megbízom Önt, hogy a magyar országgyűlés bizottságának kiküldése s e bizottság tagjainak egybehívása iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1898. évi márczius hó 30-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

B. Bánffy s. k.

A közös külügyminiszterhez intézett kézirat így szól:

Kedves gróf Goluchowski! A közügyek tárgyalása céljából a birodalmi tanács által, az 1867. évi december hó 21-én kelt törvény értelmében az 1898-ik évre megválasztott bizottságot és a magyar országgyűlés által az 1867. XII. törvényezik alapján az 1898. évre kiküldendő közügyi bizottságot másolatban mellékeltem kézirataimmal folyó évi május hó 9-ikére Budapestre egybehívom, minélfogva megbízom Önt, hogy az illető elölterjesztések megtétele iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1898. évi márczius hó 30-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Goluchowski s. k.

A jövő évi közös költségvetés. Félhivatalosan jelentik: Báró Bánffy Dezső miniszterelnök ma este, dr. Lukács László pénzügyminiszter pedig már ma délután Bécsbe utazott, ahol holnap közös miniszteri tanácskozáson megállapítják az 1899. évi közös költségvetést. Az a hír, mintha e célból báró Fejérváry Géza is Bécsbe utaznék, téves. Az említett két miniszteren kívül a legközelebbi napokban a kabinetnek egy tagja sem megy Bécsbe.

A „N. W. T.” értesülése szerint — mint Bécsből telefonozták — a közös költségvetés,

A huszár a mennyországban.

— Népmonda. —

Meghalt a huszár. Hát megy a mennyországba. Oldalán a kardja, hátán az iszákja.

Csappant egyet a nagy aranyos kilincsen: — Hé, bácsi! Itt lakik a fölséges isten?

Elréml Szent Péter. Ajtót nyitni nem mer. Honnan jött e fene kifent bajszu ember?

— Eredj innen fiam, — így szól ki a rácson, — eredj a pokolba, az Isten megáldjon.

Elpöng a Huszár: Hát bánja a kánya! S megáll nagyhetykén a pokol ajtajába.

— Eressz be te, girhes! — rikant a sátánra, — hogy az ördög bujjék az oldalbordádba!

— Ki vagy? — kérdezi az ördög megszeppenve.

— Réz József közhuszár, kutyateremtette!

— Huszár? — Remegett az ördög bakszakállja, — nem jó helyen jársz te, menj a mennyországba.

— Hiszen onnan jövök! Nincs ott hely huszárnak. Azt a hét csillagát Luczifer császárnak!

— Szóltál Szent Józsefnek? Mondd, hogy nevért hordod.

S úgy elkotródott az ördög, szinte porzott.

Megint fenn a huszár. Dörgeti a kaput.

Szent Péter a kulcsesal nagyijedten kifut.

De a huszár vele már szóba se áll ám;

— Szent József! — így kiált, — kedves urambátyám!

Meghallja Szent József. Ott üldögélt épen

az öreg szentekkel egy felhő ölében,

s beszélt az esőt, hova mennyi kéne,

erdőre, szőlőre, vetésre és rétre.

Felnéz és szól: Te már József vagy úgy látom.

— Az hát! — Eressz be őt, Szent Péter barátom.

Mit tegyen Szent Péter: ajtót nyit morcosan.

Bedöndül a huszár csákosan, kardosan.

Pipesen lépdegél az aggok során át.

Megáll; összeüti sarkantyus bokáját.

Szent József mosolyog, kezét nyújt elébe.

A huszár belecsap az öreg tenyerébe.

— Köszönöm, — azt mondja, — szíves barátságát; no majd megiszolgom, azt a háromságát! De hol itt a kántin? Szomjazom pogányul, étlen, itlan jövök pokol országából.

Bezzeg fő a feje szegény Szent Péternek.

Ráküld a huszárra egy franczia szentet:

jámborítsa szépen, vezesse, szoktassa, legalább a szentek nevét ne forgassa.

A huszár szívesen hallgatta a szentet,

kivált mikor déli álomban szendergett,

de ha égi szüzek sétáltak a tájon,

kötél is hiába lett vón a huszáron.

Egyszer ahogy ott ül nagybúsan Szent Péter,

kopogtat egy zsidó. S hajlong és köhéscsel,

— Nagyságos kapos ör, jöreggelt khivának!

Ránéz Szent Péter, és szól: — Nem jösz be, Jákob!

S folytatja: Hamis volt róford, fontod, iccéd,

hát csak kotródj fiam a pokolba innét!

— En? Hát az a huszár jobban idevaló!

Felsóhajt Péter: Bár vinné el a manó!

— Nagyságos ör, — szól a zsidó kancsalitva,

s hosszú rött szakállát markával simítva, —

ha én azt a hoszárt kiograsztok ide,

beereszt-e engem annak a helyibe?

— Be, — felel Szent Péter, — Isten úgy segéljen!

A huszár Nóéval ott mulatott épen.

Kancsó volt előttük, s a huszár beszélt,

hány vasasnémetnek nézett a szemébe.

— Nő, hozzáz ör — szól be a zaidó a rácson —

maga mért nem thánczol, insthádom aláson?

— Kivel, vén Abrahám? — A thöbbi hoszárral:

ideki járják a verbongost százával.

— Tyhú! — kiált a huszár, — nyisson kaput, bátya!

A csákóját nyalkán féloldalra vágja,

s még a szent küszöbön ki se tette lábát,

már is tánczra veri sarkantyus csizmáját.

Persze, hogy odaki egy szál huszár sincsen,

visszatér duhogva; zörget a kilincsen.

— Fiam, — szól Szent Péter, — nem jöhetsz be többé,

aki innen kimegy, kint marad örökké.

Hej mondja a huszár a szent litániát,

czifrázza nevekben az egész bibliát,

s a mi jó kívánság szokott esni szóba,

azt a zsidájára mind fordítva szórja.

Ahogy aztán ott künn kovályog, ácsorog,

lát egyszer a szemét alján egy rossz dobót.

(Honnan került oda, a jó Isten tudja.)

Mérgében a huszár csak oldalba rugja.

De lám, visszafordul. Mi jut az eszébe:

Megnézi a dobót; veszi a kezébe.

Pörgeti keményen a szent kapu mellett,

s kiáltja: Először! . . . Ki ad érte többet?

Bent a zaidó immár, hogy megmelegedett,

kendőt terített le, s mellé telepedett.

Gyűrű, szatyng, kláris, tű s mi más volt nála,

S árult, Szent Péternek nagy bosszuságára.

Felfüel a zaidó, hogy a dobzót hallja,

Portékáit rögtön batyujába rakja.

Siet Szent Péterhez, mint a bomlott óra,

— Eresszen khérem, a liczetháczára!

Szent Péter a zörgést jól hallja, jól érti,

de azért szó nélkül nyit most kaput néki.

Nyílik a nagy kapu, gyorsan be is zárul.

Igy csöppent ki ez is a szép mennyországbul.

Gárdonyi Géza.

amely a tanácskozási tárgya lesz, különösen a tengerészeti tételekben mutat fel nagy emelkedést. A tanácskozás elő fogják terjesztetni a tengerészeti igazgatás által kidolgozott bő indokolást is. A hitel, melyet a tengerészet emelésére ezuttal kérnek, 4-5 milliót tesz ki. A tengerészet számára leendő megrendeléseket, egynehány évre elosztva, a monarchia iparosainak fogják megtenni. Minthogy a tengerészet jelenlegi állapota nem kielégítő, az építkezéseket gyorsan fogják végrehajtani. — A program szerint az elavult páncélos-hajókat, a régebbi missióshajókat fogják újabbakkal kicserélni. Az utóbbiakat egész modern czirkáló-hajók fogják pótolni. Valamennyi hajó az osztrák-magyar monarchia területén vásárolt anyagból fog készülni. E célból olási mennyiségű vas, az. gép és egyéb megrendeléseket fog a tengerészeti igazgatóság tenni, ami annyival nagyobb teljesítési képességet követel a monarchiától. Mert nem kevesebb, mint öt páncélos-hajót, úgy mint a C u s t o z z a, Erzherzog Albrecht, Don Juan D'Austria, Kaiser Max és Prinz Eugen nevű hajókat új hadihajókkal kell helyettesíteni. Azonkívül építenek 5 nagyobb czirkáló-hajót és több kisebb hajót. Négy hosszujáratu torpedónaszád is készülöben van már. — A F r a n s b e r g korvetta-gőzöst felszerelik, hogy legközelebb a keletázsiai vizekre indulhasson.

A vízi munkálatok. A képviselőház pénzügyi albizottsága ma Széll Kálmán elnöklése alatt ülést tartott, amelyen az 1895. XLVIII. törvénycikk egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló törvényjavaslatot tárgyalták. Pap Géza előadó ismertette a javaslatot, amelyet aztán a bizottság a földművelésügyi miniszter és Gräunstein Béla államtitkár felvilágosítása után általánosságban és részleteiben elfogadott. A javaslatnak a képviselőházban leendő előterjesztésével Ö r l e y Kálmánt, a vízügyi-bizottság előadóját bízták meg.

A polgári törvénykönyv. A magyar általános polgári törvénykönyv szerkesztőbizottsága tegnap tartotta meg Erdély Sándor igazságügyminiszter elnöklése alatt a heti ülését. A miniszter mindenekelőtt az eddigi tanácskozás alapján előadta ama megállapodásokat, amelyek a szerkesztés további folyamán irányadóul szolgálnak. A megállapodások röviden a következők:

1. Az ági öröklés kérdése a hitvestársi örökléssel kapcsolatosan oldandó meg, úgy, hogy az ági öröklés a szülői csoporton belül fentartassék.

2. Az öröklési kapcsolat megszakítása és a közöröklés kérdésében: a rokonsági öröklési kapcsolat egyelőre a negyedik parenteláig bezárólag való terjedelemben állapítandó meg; ezentul örökös az államkincstár, amely az örökséget az élvagyonként (iskolai, szegényügyi és kórházi célok előmozdítására) kapja.

3. A házassági vagyonjogi törvényes rendszeréről a vagyon elkülönítés szolgálaton; más házassági vagyonjogi rendszer szerződésileg sem köthető ki, egyébként azonban fennmarad a házastársaknak magánjogi alapon való szerződési szabadsága.

4. A h o z o m á n y külön intézménykép szabályozandó; a hozomány ebbeli minőségének megállapítására külön hozományrendelő ügylet s ha a hozományt a nő adja, a leköltés érvényességéhez közjegyzői okirat szükséges. Végre 5. a k ö z s e r z e m é n y intézménye fentartatván, társadalmi és gazdasági osztályokra való tekintet nélkül, törvényből folyó rendszerként általánosítandó, mely azonban szerződésileg kizárható. A közszerzemény kiadására köteles házastárs igénybe veheti a halál utánra való halasztás kedvezményeit.

A szerkesztő-bizottság ezután befejezte a birtokról és birtokvédelemről szóló alapelvek tárgyalását. Két érdekes kérdést tárgyalt még a bizottság. Az egyik kérdés az volt, hogy leszálittassék-e a teljes kor mai időhatára (24 év)? A bizottság rövid vita után a mai időhatárt tartotta fenn. A másik kérdés az volt, hogy fentartassék-e a mai jognak az a tétele, amelynek alapján a nő házasságra lépésével teljes korúvá válik s ha igen, ne terjesztassék-e ki a férfira is. Ennek a kérdésnek az eldöntését a bizottság a jövő heti ülésre halasztotta.

Képviselők és főrendek.

(Az országgyűlésről.)

A törvényhozás két Háza a húsvéti szünetek előtt ma ülésezett utóljára.

A képviselőház csak néhány percre gyűlt össze, hogy átvegye a főrendek üzenetét az április tizenegy megünneplésére vonatkozó javaslat elfogadásáról. Ha már éppen együtt volt a ház, egy-két miniszteri előterjesztéssel is szolgáltak neki. Ennyi volt az egész. Néhány perc alatt a tanácssterem már megint kiürült.

Tizenegy órakor a főrendek kezdtek tanácskozni s a méltóságos urak, akik tegnap az ünnepi törvényt vita nélkül fogadták el, ma megemlékeztek magukat. A budget-törvény ötletéből ők is jönnek láttak, hogy a képviselőházban megvitatott témákról néhány szót ejtsenek. A végén természetesen is, hogy az agrár-szociálizmusról ők se tudnak hallgatni, a nagy latifundumok urai. És hangzott is sok egyoldalú felfogás a méltóságos főrendek sorából, habár azt sem illik elhallgatni, hogy azért a középosztály dicséretére és védelmére is találunk néhány, meleg szót. S a főrendek Házában ez is valami.

Érdektelen azért nem volt ez a vita, sőt bizonyos szempontból teljesebbé tette a szociálizmusról festett képet. Most már igazán az összes érdekelt felek véleménye ott fekszik a nemzet előtt. És a kormány is láthatta, hogy az erély politikáját milyen sokan helyeslik...

I. A képviselőház ülése.

A képviselőház Szilágyi Dezső elnöklése mellett délelőtt tíz órakor ülésezett.

Az elnök bemutatta a főrendek üzenetét, hogy a negyvennyolcas alkotások megünnepléséről szóló javaslat és a hódoló felirat ott is változatlanul ment keresztül.

A javaslat tehát most már szentesítés alá terjeszthető.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter törvényjavaslatot terjesztett be, amelyben póthitelt kér a honvéd-főparancsnokság épületének berendezésére és a budapesti és váci honvédkaszárnyak restaurálásának költségeire.

Kiadták a pénzügyi bizottságnak.

Daranyi Ignác földművelési miniszter törvényjavaslatot terjesztett be a községi erdők és kopár területek állami kezeléséről.

Kiadták a földművelési bizottságnak.

A jegyzőkönyv hitelesítésével az ülés bevégeződött.

II. A főrendház ülése.

Gróf Karolyi Tibor elnök délelőtt tizenegy órakor nyitotta meg a főrendház ülését. Bemutatta Széchenyi Imréné köszöntését a főrendek részvételeért, Matisevics Samu főrend kérvényét távozási engedélyért és Orczy Andor bárót, aki meghívó levelet kért.

Ezután választások következtek. Megválasztották tagokul a kvóta-deputációba: Szmracsányi püszköt, gróf Dessewffy Aurélt, báró Harkányi Frigyes, Lukács Antal és örgróf Pallavicini Edét; a pénzügyi bizottságba: Ludvig Jánost; a közjogi bizottságba: gróf Karolyi Imrét; a gazdasági bizottságba: Sombory Lajost s a közigazgatási bíróságba: Bohus Zsigmondot és Keglevich Oskárt.

Ezután a költségvetés tárgyalása következett.

Gróf Teleki József azért szavazza meg a költségvetést, mert bizik a kormányban, amely minden ígéretét beváltotta, a katonai akadémiát is létesítette, ápolta a harmóniát a korona és a nemzet közt, amit bizonyít a tíz szobor és az április 11-iki ünnep. Áttért a földművelési tárcza ügyeinek fejtegetésére s biztatta a kormányt arra, hogy mentül többet áldozzék a földművelési tárczára, mert csak virágzó mezőgazdaság talaján virágozhatik az ipar és kereskedelem is. A szónok nincs megelégedve azokkal az intézkedésekkel, amelyeket a kormány az agrár-szociálizmus s különösen az igazgatás megfékezésére tett, mert a földosztókat gyökerestül ki kell irtani, ezekkel szemben minden szabad. Hiszen a kis emberek nálunk jobb dolguk van, mint bárhol a világon s különösen jobb a dolguk, mint a magyar középosztályé. Sokat vár a szónok a hitelszövetkezetektől, telepítéstől, adóreformtól. Kell, hogy a gazda közvetlenül érintkezék a néppel. A munkástörvényt helyesen tartja, de gondoskodni kell arról, hogy a munkaszerződésbe oly pontok ne csuszszanak bele, amelyek a munkások kizsákmányolására alkalmasak. Megadni a munkásoknak, ami azt megilleti: ez a legjobb preventív intézkedés. Ha valahol munkáslázadás tör ki: azt a leggyorsabb erőszakkal le kell verni a zonnal. Aki az igazolvány kérése ellen

izgat: azzal is így kell elbánni. Azokon a vidékeken, ahol a szónok birtokos, mint a fehér holló, oly ritka, aki kiveszi a munkásigazolványt. Az igazgatókkal rövid uton kell elbánni; helyesen tette a kormány, hogy a szóval való igazítás ellen a munkástörvényben intézkedett. A sajtó egy része üzletszerűen igazítja az utul megleveszti a népet. Ez a legelítendőbb szabadság, az ilyen sajtó nem biztosítéka a közszabadságnak. Egységes sajtótörvényt sürget. (Helyesles balról.) Hozzunk egy törvényt, kössük egy évhöz és helyhez, hatalmazzuk föl a bel- és igazságügyminisztert, hogy a szociálista sajtóközlemények terjesztését és a szociálista népgyűléseket közegek által gátolják meg. A kormányban bizik, hiszi tehát, hogy a kormány e rendkívüli intézkedéseket megteszi.

Gróf Széchenyi Imre nagyban és egészben helyesli a gróf Teleki felszólalását, helyesli a kormány eljárását az igazgatás megfékezésére. De nem helyes volt a mód, amelylyel a sajtóigazgatást igyekezett a kormány megfékezni. Helyesebb volna a novellaris törvényhozási intézkedés, olyan, amelyet a tisztességes sajtó is approbálhat. Mióta tudja a kormány, hogy a szociálizmus terjed? Vétkes mulasztás, hogy hét év alatt hagyta a mozgalmat nőni a kormány. Hét év előtt csak három törvényhatóságban volt mozgalom, ma 27 megyében van. A múlt kormány főbűne, hogy momentán intézkedéseket nem tett, amikor még csak szikra volt a baj. A szociálizmus ma már nemcsak a gazda és munkás közti ellentét, hiszen mára telkes gazdák is szociálisták. A magyar paraszt józan; hamar meg fogja érteni, hogy ha földosztásra kerül a sor: nem kaphat többet három holdnál, tehát rizikóba megy bele az, akinek többje van három holdnál. Miért megy hát bele a telkes gazda az anarchista-mozgalomba? Valószínűleg azért, mert a földje úgy meg van terhelve, hogy nem tud megélni abból. Ez nagy baj; ezt rendőri intézkedésekkel meggyógyítani nem lehet.

A szabadság tűzének lángjaiból 1848-ban Magyarország főniként emelkedett ki, de a tűznek sok füstje és sok korma maradt. 48-ig egyre-másra hoztuk a védő, atyáskodó urbéri törvényeket, de 48 óta kidobtuk őt a szabadság mezejére, csináljon, amit akar, szabadon, biztatlásul csak azt a tanítást adtuk a parasztnak: Kapari kurta, neked is lesz. A választásoknál megismertük mégis — néhány napra és megszedítették a kortes urak igéreteikkel. Azután a paraszt igényei emelkedtek; a brünni posztó kiszorította a házi ipart, a sok melledadó nagyobb lett, mint az államadó, jött a regálé, a gabonauzsora stb. Erről kellene törvényt hozni. A jegyzők, ügyvédek, a közigazgatás, igazságszolgáltatás stb. mind a paraszt zsebére működik. Nagy baj a birtok teljes fölprózása: kevés arra, hogy megéljen, sok arra, hogy meghaljon belőle a paraszt. Még nagyobb, hogy emiatt már otthonos parasztjaink közt a két gyermek-szisztéma. Nemzeti politika ez ellen törvényesen nem intézkedni. Ha végrehajtás alá kerül a paraszt: elviszik ökrét, lovát, kocsiját, ekéjét. Ellenben az iparos ipareszközét nem lehet lefoglalni. A paraszt árverésre kerülő földjét napszámosok nem vehetik meg, a latifundális parasztok veszik meg. A kormány sokat tehetett volna, ha akart volna. A téli foglalkoztatásra sem gondoltak. Nem törődtek az államförtartó fajjal. A mulasztás vádjá illeti a nagybirtokost is. Széchenyi Ferencz, a muzeum megalapítója, így szólott jobbjai előtt három fiához:

— E parasztok verítéke gonddozza földjeiteket, legyetek hálaasak irántuk. Te fiam, István, eredj és csókold meg a legidősebb paraszt kezét!

Hol vannak ezek a régi patriárhális idők? Nincs jó borbén az a társadalmi osztály sem, amelyet azelőtt köznemességnek hívtak, ma gentry a neve. Magyarország történetében a középosztály, a köznemesség volt az, amely fegyverrel, tollal, ellenállással föntartotta a magyarságot. Mit tett a kormány ez osztály föntartása érdekében? Majorást a nagybirtoknak tudtak csinálni, miért nem csináltak a kisebb birtoknak hitbizományt? Hisz a gyöngébbet inkább kell protegálni, mint a gazdagot! Nemzeti csapás a magyarságra a kuriák pusztulása, különösen a nemzetiégi vidékeken. A magyarságot ily vidékeken kulturegyesülettel akarják föntartani? Azt mondják: a hitbizomány nemzette a szociálizmust. Ámde, ahol legtöbb a hitbizomány: ott legkevesebb a szociálizmus. Ezt számokkal bizonyítja. Ez a vád azonban állhatna! Mi történik, ha a kisbirtok terjedni szeretne, de nem terjedhet, mert nagybirtokba ütközik. Mért nem engedik meg, hogy a hitbizomány haszonélvezője eladhassa birtokát s pénzhitbizományba helyezhesse el? vagy szántóföldjét eladván, erdőbirtokot vásárolhasson telepítés számára? Ehhez persze, aktiv politika kell! Ne csak a litelezőt tekintsük mindig, gondoljunk már egyszer az adósrá is! Nemzeti politikát helynévmagyarisítással csinálni nem lehet! A költségvetést elfogadják.

Daranyi Ignác földművelési miniszter hosszabb beszédben igazolja, hogy a földművelési kormány minden lehetőt megtesz a földmives nép érdekében.

Hivatkozik e tekintetben a képviselőházban kifejtett programjára. Ne vádolja, így folytatta, Széchenyi a szocializmus miatt a magyar kormányokat, hiszen más országban is van szocializmus. Különösen szükség van a közigazgatás sürgős államosítására. Nem kíván a hitbizományok kérdéséről részletesen szólni, mert bizonyára fog találni időt és módot az igazságügyi miniszter, hogy e dologban törvényjavaslattal álljon a törvényhozás elé. Gróf Teleki fölémlítette a munkástörvény végrehajtását, de most is csak azt említheti, amit a képviselőházban is említett, hogy Pestmegye egy részének kivételével, mindenütt nyugodtan lehetett életbelepíteni. Különben a dolog úgy áll, hogy a conditio sine qua non: az erőlyes főszolgabíró. Ahol ez nincs, ott nem is lehet a szocialis bajokat helyesen orvosolni. A kormány el van határozva, hogy az izgatókkal szemben, amíg lehet: a főnálló törvények alapján járjon el, de ha ez kevés, kész tovább menni. A sajtó kérdéséről az igazságügyi miniszter már kinyilatkoztatta a képviselőházban, hogy tervbe vette az új sajtótörvény megalkotását. Kéri a költségvetés elfogadását. (Helyeslés.)

Gróf Kegievich István: Maga is a szocialis kérdéssel és annak keletkezése okával kíván foglalkozni. Az okok kutatásánál nem akar személyekről szólni. Gróf Széchenyi Imre is, mikor az előző kormányt okolta mulasztásokkal, valószínűleg nem egyedül a jelenlegi kormány közvetlen elődét, hanem a többi elődöket is okolta. Sajnálja, ha e bajok orvoslása véreket, ártatlan véreket ontásával jár; de ez ne szolgáljon okul arra, hogy az orvoslásban erőlyét veszítse a kormány. Nem kell a főváros forgalmát attól félni, hogy villamos vasutai naponként számos embert gázolnak el. Ha egyszer városi képviselőt vagy ujságírókat fog elgázolui, ugys hamarosan eltűnnek majd ettől. (Derűtlenség.) A szocialis bajok keletkezésében részünk van mindnyájunknak s ha segíteni akarunk e bajon, akkor össze kell fognunk. Mert nincs kormány, amely intézkedéseit a társadalom támogatása nélkül tudná keresztül vinni. Ez intézkedések közé a maga részéről sohse vette volna, az szohse tette volna, hogy a gyülekezési jogot, vagy a sajtószabadságot csak kivételesen is korlátozza; e közszabadsági jogokban retrograd lépést a szabadelvűség szempontjából helyesnek nem tarthat. De elösméri, hogy a jelen súlyos viszonyok között a kormánynak nem volt módjában egyebet tenni s maga sem tehetett volna mást. A költségvetést elfogadjja. (Helyeslés.)

Gróf Esterházy Miklós Mórész főként a politikai és közélet jelentősebb mozzanataival kíván foglalkozni s kijelenti, hogy a kormány iránt egy csöppnyi bizalma sincs. A liberalizmus alapja az, hogy rendszeresíti a társadalmi erők autonóm működését. De nálunk ebből a jogállam csilhatatlansága fejlődött ki harmincz évi pályafutás alatt. Azt hangoztatták ez idő alatt, hogy Magyarországon nem lehet alkotmányosság liberalizmus nélkül. Ez ideális fel fogás volt, de az idealizmus elveszett s a liberalizmus kórságba esett: érkekei eltoimpultak s egoizmus vett rajta erőt. Ez az egoizmus teszi, hogy annyira ragaszkodik a nagy liberalis párt mindenáron a többséghez és a hatalomhoz. Ez nem az a liberalizmus, a melyet idősebb gróf Andrássy Gyula vallott. E kormány működését ezzel a szóval fogja a történelem jellemezni: d e k a d e n c z i a. A legsúlyosabb helyzet előtt áll az ország. Ez a kormány terem tette meg, ez, amely a maga büneihöz örökölte elődje bűneit is, főként az egyházpolitika terén. Öszintén üdvözlöi Zichy Jánost, aki a mostani rendszer ellen először hirdette a reakciót. Mi kényszeríteni fogjuk önöket, hogy foglalkozzanak úgy a reakció, mint a revízió szavakkal! A revízió irányát és terjedelmét kifejtjük majd, ha ez a kormány s a mostani rendszer megbukik. Nem hallotta megnyugvással a földmívelési miniszternek azt a nyilatkozatát, amely szerint a földelapítás ügyében az igazságügyi miniszter javaslaton dolgozik. Hiszen az agrárszocialistikus mozgalomnak ép a földosztás a jelszava. A mostani kormányhoz hozzáillik az önkény és az erőszak. A szónok megszavazta az áprilisi javaslatot, de amíg a kormány minden téren erőszakoskodik, arra már nem tudta hatalmát érvényesíteni, hogy ez ünneplés ellen oly ellentétes mozgalom ne támadjon. Mi ez? Tehetetlenség vagy könnyelműség? A kormánynak el kellett volna némitani az ellenmozgalmat! Nem volt okvetlenül szükséges a 48-at megünnepelni, hiszen a 67-es alkotás keretében megtaláljuk a jogfolytonosságot! A költségvetést megszavazza, ha a kormány azt bizalmi kérdésnek nem tekinti.

Báró Sotymossy Ödön teljes bizalommal van a kormány iránt, különösen a földmívelésügy terén elért sikerei következtében. A szocializmus a külföldről telefonnal, távíróval, gőzzel együtt importált kóros betegség. Az izgatókat szigorúan meg kell büntetni. Erőlyes megtorlás, erre van szükség s arra, hogy a birtokos osztály az üzérkedő agitato- rokkal szemben támogassa a kormányt. Támogassa a kormányt a papság is! A vallásosság ápolása nagy

segítség volna. Ne csak mindig a kormánnytól várjon a birtokososztály segítséget, segítsen magán is. A költségvetést elfogadjja.

Az elnök ezután a vitát bezárja. Általánosságban a költségvetést megszavazzák. A részletes vita során a kereskedelmi társzánál felszólalt gróf Széchenyi Imre s az amerikai behozatali folytonosan aggasztó növekedéséről szö- lött, ami azért is aggasztó, mert a mi kis exportun- kat az új elnök kereskedelmi politikája egészen elűitotta a 45 százalékkal emelt vám által. Külö- nösen a cukorexportnál kiegyenlítési vámot csinál- tak a 30 százaléknál vámon túl, holott a legtöbb kedvezményes szerződő fél viszonyában vagyunk Amerikával. Ez oly sérelem a szöződésünkön, amely ok lehetne a retrorziv politikára. A külügyminiszter agit adott nekünk arra, hogy közgazdaságilag nem- zetközi politikát üzzünk. Kéri a kereskedelmi minisz- tert: kezdjen akciózt az iránt, hogy a Dingley-Bill visszavonására bírják az amerikai kormányt.

Báró Daniel Ernő kereskedelmi miniszter azt válaszolta erre, hogy a: amerikai vámpolitika tény- leg sérelmes ránk nevez. Czukorkivitelünk Ameri- kába ennek következtében teljesen megszűnt, amde másutt jobb piacot találnak s ezért hálásak lehe- tünk Amerika iránt. Mindazonáltal akciózt kell in- dítani az amerikai kiegyenlítési vám ellen; az ak- cióban azonban együttes közép-európai akcióra van szükség. Az alkudozások e tekintetben megín- duáltak. A dolog előkészítési stádiumban van.

A kultusz-tárczánál Császska György érsek tiltakozott az ellen, hogy a budapesti egyetem, katolikus alapok és alapítványok költségteleit a költségvetésbe fölvevették.

Wlassics Gyula miniszter feleletül hivatkozott a kormány ismételtén kifejtett álláspontjára.

Ezután felszólalás nélkül elfogadták a követ- kező javaslatokat és jelentéseket:

az 1881: LIX. törvényczikk 3. szakaszának módosításáról,

a kisbirtokosok országos földhitelintézetéről szö- lö 1879: XXXIX. törvényczikk módosításáról, a Gabela—Bocche di Cattarói keskenyágányu vasutak, valamint Trebinje és Gravoza felé vezetendő szárnyvonalainak építéséről és

a polgárosított határvidéken fönnálló ház- közösségi intézményeknek megszüntetéséről,

a püspökladány—füzesgyarmati helyi érdekű, a beszterce—borgó-prund—borgó-besztercei helyiérdekű vasut engedélyezése és

a szécsány—számos—alibunári fő-, és a szá- mos—antalfalvai szárnyvonalból álló helyiérdekű gőzmozdonyu vasut engedélyezésének megtörténtéről szö- lö törvényjavaslatokat.

KÜLFÖLD.

Beszélgetés dr. Schlesingerrel. Meránból távírotezza levelezőnk: Alkalmam volt itt találkozni dr. Schlesinger Lajossal, a csehországi né- metek vezérével, aki Meránban kipihen a csehtar- tománygyűlés fáradalmait. Beszélgetésünk csakha- mar az osztrák helyzet felé fordult.

— Vajjon sikerülni fog-e gróf Thunnak — kérdeztem — az osztrák parlamentet ismét akció- képsé tenni?

— Van rá némi kilátása, felelte Schlesin- ger. Programbeszédében, amely különben meg- lehetösen sovány, a legértékesebb annak a hangszólása, hogy ragaszkodik a fennálló alkotmányhoz. Ez a cseh közjog egyenes ta- gadása.

— És hogy lehetne a németek és a csehek közt az ellentéteket elsimitani?

— Elszigetelt nemzeti köröket kellene létesíteni és ezeken belül azután rendszeresi- teni az ethnografiai autonómiát. Amellett fenn kellene tartani az egységes állami igazgatást és az egységes német érintkezési nyelvet. Ez, ugy hiszem, kielégitené az összes nemzeti- ségeket.

— Miként kellene a nyelvrendeleteket formu- lázni, hogy a cseheknek is, a németeknek is tessenek?

— A német kisebbség mindenkor ragasz- kodni fog a nyelvkérdésnek törvény útján való szabályozásához.

— Mi a véleménye a kiegyezésről és a kvótáról?

— A kvóta kérdése, amelyet annyira elő- térbe tolnak, korántsem a legfontosabb a ki- egyezésnél. Sokkal életbevágóbb a kölcsönös viszony rendezése a kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági érdekek, a bankügy, a fogyas- tási adók, a vasuti tarifa stb. tekintetében.

— Ha a kormányelnök tervei nem sikerülné- nek, mi fog történni akkor?

— Arra az esetre bizonyosan csak egy dolgot tudok, azt, hogy a németiség a leg- messzebb menő ellentállás nélkül soha többé nem fogja tűrni nemzeti, kulturális és gazda- sági érdekeinek a megsértését.

Szerb választások. Belgrádból jelentik: A skuptsina-választásokat április huszonhétre írják ki. A radikálisok erősen szervezkednek.

Zola nem bűnhődik.

Páris, április 2. A semmitőszék a Zola-pörben hozott ítéletet meg- semmisítette.

Franciaország ismét forrong, Páris lázban van. A kamara folyósóján miniszterválságról beszéltek, az utcái camelot-k kiabálása ismét élénk lett, a boulevardokon hangos szó esik, a lapok két pártra oszolva újra föltámasztják a Zola- és Dreyfus-peret minden izgalmát.

S miért e forrongás? A párisi semmitő- szék megsemmisítette a Zola ellen hozott esküdtzéki ítéletet. Semmisnek mondotta azért, mert a panaszos hadügyminiszternek nem volt joga pert indítani. Nem ő volt a sértett fél, hanem a haditörvényszék. Keresse a becsületét az, akiét bántották. Így aztán ter- mészetes, hogy új tárgyalást se rendelhetett el a semmitőszék. Hisz az új ítéletet újra meg- kellene semmisíteni.

Csudálatos nép ez a francia. Egész Európa tisztában volt ezzel a határozattal, senki se várt mást, mindenki természetesnek találta már a főügyész beszéde után. Csak Páris nem; csak Páris forr.

Mi pedig innen messziről nyugodt vérell és részrehajlatlan ítélettel látjuk, hogy ez a mai ítélet semmit se változtatott a korábbi helyzeten. Zoláról nem vették le a „vétkes” bélyeget, csak a börtöntől mentették egyelőre meg. Ugy járt, mint a félholtra vert ember, aki- nek utólag kijelentik, hogy nem a verés volt jogtalan, csak illetéktelen kezek mérték rá. A kék foltok az övéi maradnak.

A francia kamarában ma Meline minisz- terelnök egy interpellációra válaszolva ki- jelentette, hogy meghajlik a semmitőszék tör- vényismerete előtt, noha mielőtt a panaszt beadatta, több kiváló jogászszal tanácskozott a mind az ő felfogását helyeselte. De még nem évvült el a sértés, a haditörvényszék bírái még kérhetnek elégtételt a bíróságtól Zola ellen.

S ebben van a veszedelem Franciaor- szág legközelebbi nyugalma. Mert ha a bíró- ság megsértett becsületét nem védi, akkor senki a világon nem is hisz ebben a becsü- letben. Ha védi, egy újabb izgalmas esküdt- széki tárgyalás lesz, talán még izgalmasabb, mint az első. Itt a Scylla, amott a Charybdis örvényei s ezek menthetetlenül összezúzzák Meline rosszul kormányzott hajóját. Ma még tagadják Párisból a kormányválság hírért, ma még bizal- mat szavaztak a miniszterelnöknek a kamará- ban, de ez nem jelent semmit. Egy végzetes hibát követtek el, mikor kellő törvényismeret nélkül mentek bele a világot felizgató pörbe s ezért a hibáért bűnhődniök kell.

Párisból, a hevülékeny, tüzesvérű, bolon- dos Párisból pedig most egyre várhatjuk az izgalmas, szenzációs távíratokat.

A francia főváros mai eseményeiről a következő távírti tudósításokat kaptuk:

Az ítélet megsemmisítése.

A semmitőszék épülete felé a déli órák- ban érdekes közönség tartott. Bírak, ügyvédek, hírlapírók. Mássalönbén az utca csöndes és jóformán néptelen volt. A mobnak semmi nyoma.

A bírósági teremben nem szorongtak az emberek.

Ott volt Labori, Zola védője, és Clémenceau Albert. Zola maga nem jött el.

Néhány percczel tizenkét óra után hirdette ki a semmitörvényszék elnöke a határozatot, amelyvel az esküdtszék ítéletét megsemmisíti.

Az indokolás szerint a hadügyminiszternek nem volt joga ahhoz, hogy Zola ellen panaszt emeljen. Megsértve legföljebb a hadi törvényszék lehetett, amely Esterházy fölött ítélt. Már pedig a hadi törvényszék önálló testület, csak úgy, mint a polgári bíróság, és helyette a miniszter nem járhat el.

Minthogy ilyen módon az egész eljárást megsemmisítették, minden további semmisségi panaszt figyelmen kívül hagytak és nem ufasították új tárgyalásra az elsőfokú törvényszéket.

Az ítélet felolvasása a jelen voltak körében, akik, mint mondtuk, nagyjából jogászok és hírlapírók voltak, nem keltett semmiféle feltűnést. Labori és Clémenceaut számosan üdvözölték.

A boulevardokon azonban az ítélet megsemmisítését erősen és izgatottan tárgyalják. Mindenki a legkülönbözőbb kombinációkat gyártja. A kérdés már most az, hogy fog-e az Esterházy-perében ítélezett bíróság panaszt emelni Zola ellen, vagy nem?

Zola különben épen ma ünnepi születésnapjának 58-ik évfordulóját.

Izgalom a kamarában.

A semmitörvényszék határozata a kamara folyosóján okozott nagy izgalmat. Részleges miniszterválságot is emlegettek.

Az élénk kontroverziák folyamán a mérsékelt elemek azt hangoztatták, hogy az esküdtszék verdiktjének erkölcsi hatása a semmitörvényszék mai határozata dacára sem veszt értékéből semmit. A vérmesebb honatyák azonban hangosan követelték, hogy Zola „üljön” a czikkért!

Nagy volt az elkeseredés a hadügyminiszter ellen, hogy ő emelte a vádat, mikor a haditörvényszéknek kellett volna panaszt emelni és hogy így ő lett az oka annak, hogy most már Zola esetleg megmenekül a büntetéstől. Nagy volt a felháborodás az igazságügyminiszter ellen is, aki, mint a miniszterium természetes jogtanácsosa, ilyen jogi „snicker”-hez a beleegyezését adhatta. A vádemelés idején különben Darhan volt az igazságügyminiszter, úgy hogy Milliard-t, a mostani igazságügyminisztert nem lehet ezért felelőssé tenni.

A radikális Marechal Habert és Chiche bejelentették, hogy az ügyben még a mai ülés folyamán a kormányhoz interpellációt fogtak intézni. Mikor Brisson elnök ezt bejelentette a háznak, Méline kormányelnök úgy nyilatkozott, hogy nincs ellenére, ha akár most mindjárt vita tárgyává teszi az interpellációt.

A két interpellációt meg is tették.

Marechal Habert azt kérde a kormánytól, hogy már most mit kíván tenni? Chiche pedig azt a kérdést intézte az igazságügyminiszterhez, hogy a semmitörvényszék ítéletéből micsoda következményeket fog levonni a maga személyére nézve.

Mindkét képviselő éles szavakkal indokolja interpellációját.

Habert ezt mondja: Mindazokat a mozzanatokat, amelyek a közvéleményt felizgatják, mindazokat a tévedéseket és hibákat, amelyek miatt egy bűnöst elvonnak a megérdemelt büntetés elől, csak két lehetőség magyarázhatja meg: vagy a bűnrészesség, vagy pedig a kormány határozatlansága. A kormánynak nem szabad olyan embert megúrnálni a kebelében, aki ilyen hamis utakra vezet. Senki nem fogja érteni, hogy Zola vétkét miképpen lehet büntetlenül hagyni, miután az esküdték elítélte.

Még keményebb szavakkal ítéli el Chiche a kormány magatartását. A nép — úgy mond — csodálkozik azon, hogy a bírák még a törvény első szavát sem tudják. De még nagyobb felháborodást fog kelteni az a

beszéd, amelyet Manaud főügyész a semmitörvényszék előtt mondott.

Brisson elnök (felbeszakítva a szónokot): Ön olyan hivatalnokról beszél, aki egész életét a közszolgálatban töltötte. (Zaj. Tetszés.)

Chiche: Manaud Franciaország számára szánalmat kért. Franciaország van olyan nagy, hogy az ő szánalmára nem szorul.

Méline miniszterelnök a látható zavarral küzdve felel az interpellációkra. Tévedések — mondja — előfordulhatnak mindenütt. A kormány nem emelt vádat addig, míg híres jogászok tanácsát ki nem kérte (?) A kormány azt hitte, hogy a hadügyminiszter a törvény értelmében jogosult a panasz tételére. — Ma nem kezdhet kontroverziát a legfelsőbb törvényszékkel. A kormány meghajol a jogerős ítélet, a res judicata előtt és nem fogja egy szóval sem gúncsolni a bírakat. E kiváltságot átengedi a szociális forradalom elemeinek. (Ellenmondás.) A kormány a semmitörvényszék határozata alapján fog eljárni és a haditörvényszékre bizza, hogy mit szándékozik tenni, miután csak őt illeti a jog, hogy Zola ellen vádat emeljen. A kormány tudja, hogy bármiként is ítélt volna a semmitörvényszék, ellenfelei azért megtámadták volna az ítéletet. A kormány meg fogja tenni kötelességét, a kamara pedig döntse el, hogy a kormánynak bizalmat szavaz-e, vagy sem. A Zola-ügyben egyébként még nem állott be az elévülés. Billot hadügyminiszter haditörvényszéket fog egybe hívni, amely határozni fog a felett, vajjon Zola vád alá helyezendő-e.

Chiche szocialista erre azt mondja, hogy nem ő provokálta a semmitörvényszék ítéletét, hanem a kormány. Az anarchia teljes és az ország már ébred, hogy a kormányt elcsöpörje.

Chiche napirendet indítványoz Manaud főállamügyész plaidoyer-je ellen. Méline kormányelnök viszont a közönséges napirendet indítványozza.

Gobelet szintén a semmitörvényszék ítélete ellen fordul és kijelenti, hogy dacára az ítéletnek, a vádemelés teljesen korrekt volt.

Chiche azt indítványozza, hogy büntessék meg Manaud-t, és fogják porba azokat a bírakat, akik a Zola ügyében megengedték a törvénytelen eljárást.

Méline nem fogadja el az indítványokat, mert ő maga elvállalja a teljes felelősséget. A Manaud beszéde nem tartalmaz egyebet néhány szerencsétlen frázisnál! A kormány meg fogja vizsgálni a hivatalos személyek pártatlanságát.

Ezután a közönséges napirendet fogadták el 333 szavazattal 174 ellenében.

A fenyegető háború.

Madrid, április 2.

Itt az a vélemény uralkodik, hogy Spanyolországnak még arra az esetre sem volna sok vesztenivalója, ha a háborút ráerőszakolják, mert ha ez nem történik meg és Spanyolország beleegyeznék az amerikai követelmények teljesítésébe, ez azonos volna Kuba feladásával. Mervadókörök azt a nézetet vallják, hogy a háború esetére Spanyolország feltétlenül előnyben van Amerika felett annyiban, hogy míg Spanyolország a szárazföldön meg nem támadható, addig a spanyolok Amerika szárazföldjére is tohetik a harc színhelyét. Még mindig általános a remény, hogy az amerikaiaknál az utolsó percben mégis az igazságerzet fog győzni.

Sagasta maga is azt mondja, hogy a helyzet rendkívül feszült, de azért még mindig nem mond le a reményről, hogy Mac Kinley még az utolsó pillanatban is elkerüli a háborút. A népesség körében azonban az a nézet uralkodik, hogy a háború elkerülhetetlen.

Gazdag földbirtokosok és bankárok között ívet köröznek, amelyen aláírásokat gyűjtenek egy ezermillió s háború alapra. A királyné és a párisi bank 1—1 millió

pesetát ajánlottak fel. A petuani herczeg 12.000 pesetát ajánlott fel. A püspökök, a kolostorok versenyeznek egymással a gyűjtésben. Mac Kinley ultimátumát minden órára várják.

Washington, április 2.

A szenátus külügyi bizottságának mai teljes ülésén az albizottság határozati javaslatok elfogadását ajánlotta Cuba autonómiájának elismerése és az Egyesült-Államok közbelépése érdekében. A bizottság elvben hozzájárult a határozati javaslatokhoz.

London, április 2.

A „N. W. T.” munkatársa egy neves diplomatát, a kinek hivatalos állása révén alkalma nyílt a spanyol-amerikai viszályt kezdetől fogva a legintimebb részleteiben is megismerni, meginterjúvolt és ez a diplomata neki első sorban az utóbbi napok eseményeit adta elő a következőképen:

Az amerikai ultimátumról szóló hírek hamisak. Mac Kinley csak arra szorítkozott, hogy a madridi amerikai követ utján az ismert négy pontot szövegeileg a spanyol kormány figyelmébe ajánlja. A madridi kabinet megfontolási időt kért. Tegnapelőtt a királynő elnöklésével megtartott minisztertanács hozta az ügyben a határozatot, amelyet azonnal megküldtek Washingtonba. Spanyolország hajlandónak nyilatkozott a kubaikkal fegyverszünetre lépni, de csak arra az esetre, ha a felkelők kéri erre; ha azonban Amerika követeli, nem fogadja el a fegyverszünetet. Spanyolország utalt arra, hogy a kubai parasztoknak megengedte, hogy fülveikbe visszatérjenek. Kijelentette továbbá, hogy segítséni is fogja őket.

Ellátározták, hogy a kubai kormányzóknak 8 millió pesetát küldenek. A „Mayne-katastrófa” ügyében Amerika mindjárt kezdetől fogva a legnagyobb előzékenységet tanúsította és azt mondta, hogy a szerencsétlenséget csak a nemzetközi élet egy szomorú epizódjának tekint. Spanyolország kijelentette, hogy kész az elégtételadásra, ha az ügyet egy közömbös hatalomra bízzák, amely az ügyben mint választott bíró szerepelne. Az egyes barátságos kormányok között meg is kezdődtek a pourparler-k ez iránt. Az ügyet azonban sem Spanyolország, sem Amerika nem tekintette sürgetőnek.

Szabadságot amerikai tisztek, akik nagyszámú hajóacscsal, hajókat és hadiszereket vásároltak össze Európában, hirtelen New-Yorkba utaztak. Nagy feltűnést keltett, hogy Chamberlain-nél hosszabb ideig tartózkodott ma a német nagykövet. A külügyi hivatalban látogatást tettek a spanyol, az osztrák-magyar, amerikai és orosz nagykövete.

Washingtonból érkező hírek szerint Mac Kinleynek szándékában van, hogy a háború elkerülését minden eszközzel megkísérelje. A helyzet valóban komoly csak akkor lesz, ha Mac Kinley hétfőn kiereszti a gyeplőt kezéből.

Berlin, április 2.

A Berl. Tagbl. párisi tudósítója jelenti, hogy ottani diplomáciai körökben nagyon komolyan tartják a spanyol-amerikai viszályt. Gazdag amerikaiak pénzügyileg erősen engaealva vannak az ügyben. Az összes európai hatalmak készek közbenjárni a béke érdekében, amit Spanyolország nagy örömmel fogadna ugyan, de Amerika valószínűleg visszautasítja.

A Lokalanzeiger szerint az a körülmény, hogy sikerült a döntést hétfőre eltolni, már maga reményt ad arra, hogy talán békésen elintézik a viszályt. A lap azt a kalandos hírt is regisztrálja, hogy New-York hatalmáspalotái alatt dynamittal töltött aknáknak vannak, amelyeket az esetre, ha Spanyolország a szárazföldön is támad, légbe röpítenek. A Havanna előtt horgonyzott spanyol hajók Portorico-ba mentek, ahol a torpedó-flottához csatlakoznak. Ez az egyesülés, az amerikai tengerészeti hivatalok szerint, egy esetleges háború esetére az amerikaiak kilátásait erősen lerontja.

TÁVIRATOK.

Ki lesz a krétai kormányzó?

Frankfurt, április 2. Konstantinápolyból jelentik a Frankfurter Zeitungnak: A szultán a nagyhatalmakhoz köriratot fog intézni, amelyben egy török szolgálathoz álló német embert fog krétai kormányzójelöltül ajánlani.

Orosz-angol versengés.

London, április 2. A Times jelenti Pekinből: Idevaló oroszok mosolylyal fogadják azt a javaslatot, hogy Port-Arthurt nyissák meg az angol hajók és az angol kereskedelem előtt. Jól értesült személyek rámutatnak arra, hogy a legújabb megállapodás rendelkezései szerint Talién-Van nyitva lesz ugyan az angol kereskedelem számára, de mégis második Vladisztokká tehető.

Thessália kiűritése.

Konstantinápoly, április 2. A nagykövetség ma Thessália kiűritésének kérdéséről és az azzal összefüggő teendők megállapításáról tanácskoztak. Valószínű, hogy a hatalmak a kiűrités ellenőrzésére külön megbízottakat fognak kiküldeni.

A kínai ügyek.

Péttervár, április 2. A Journal de St. Petersburg az orosz-kínai egyezményre vonatkozólag ezt mondja: A külföldön általánosan megértették, hogy ez a békés birtokbarát a kínai kormány formális beleegyezésével Oroszország szűkebb körökben törvényes kielégítéseként történt. Az egész világ kereskedelmi hasznát fog huzni a szélső keleten megnyílt jelentékeny piacból, mert a transz-szibériai vasut fog a világkereskedelem forgalmi eszközéül szolgálni. A közvélemény egy részének velleitásával szemben, hogy Kína épségét megcsorbitsák, az egyezmény nagy és békés hordereje jutott érvényre, amely egyezmény Kína területi függetlenségének fentartásán alapszik. Néhány angol lap a vételkedés érzésétől indítva, felismeri e nemzetközi aktus valódi jellegét és annak horderejét elferdíti. Szándékaik Kínának Anglia politikai és kereskedelmi befolyása útján való teljes kiszípolozására irányultak, az egyezmény tehát nem elégítette ki őket. De a nagy londoni és a befolyásos vidéki sajtó nem osztja e közegek szűkebb körű szenvedélyeit és bizonyos brit államférfiak beszéde elő fogja mozdítani a némely körökben uralkodó túlzott felháborodás csillapítását és az általános békéltetés érdekét fogja szolgálni, a mit Oroszország a szélső keleten mindenütt tesz.

London, április 2. A Reuter-ügynökségnek jelentik Pekingből mai kelettel: Az angol követnek ma ismét fontos értekezlete volt a cunghjamen tagjaival. Hír szerint Anglia fontos engedményeket kért a többi hatalmaknak tett engedmények kiegyenlítéséül, valamint abból az okból, hogy a hatalmi állások egyensúlya Kelet-Ázsiában fontartassék.

Yokohama, április 2. A japán sajtó egyhangulag azt véli, hogy a brit flotta-demonstrációk nem Oroszország ellen irányulnak, hanem az a céljuk, hogy Kínát valamely engedményre kényszerítsék Angliával szemben. Sokfelől az a vélemény nyer kifejezést, hogy Japán magára van hagyva. A kedvetlenség Angliával szemben egyre nagyobb lesz. Sok lap úgy nyilatkozik, hogy a japán csapatokat még a hadikárpótlás kifizetése után is Vaj-Hai-Vajban hagyják.

Az olvasóhoz.

A most megindult negyedéves lapunkat főleg sok szavakkal ajánlani az olvasóknak. Megmondtuk már, hogy az olyan bizonyítvány, amit maga állít ki a lap maga mellett, nem sokat érhet okos olvasó előtt. Egy lapot hosszabb időn a magatartásából lehet csak alaposan megítélni, ép úgy, mint a barátot.

Annyit már eddig is bizonyítottunk, hogy függetlenek vagyunk minden irányban, kormánytól, pártoktól és mindenkitől, még azoktól is, akik ezt a lapot alapították — mert

ugy alapították, hogy az a liberális must szolgálja olyan mértékben, amint azt a magyarság erősödése kívánja és senki mást ne szolgáljon.

Komoly törekvésünkben, a közönségnek minél élénkebb, frissebb, megbízható és tisztességes hangon írt lapot adni, nem fogunk lankadni ezután sem, sőt a közönségnek lapunk iránt példátlanul megnyilatkozott rokonszenvét most kettőzött igyekezettel kívánjuk kiérdemelni.

Gondoskodunk, hogy lapunk mindenkit kielégítsen, nem csak a politikával foglalkozókat, hanem a gazdákat és kereskedőket is. Lapunk gazdasági részére ezentúl is nagy gondot fordítunk, hogy olvasóink minden e téren felmerült mozzanatról rögtön értesülve legyenek.

Az „Országos Hírlap” abban is ambícióját látja, hogy a családban minden egyes tagja a családnak megszeresse. Közölni fogjuk sorban a legérdekesebb és legbecselesebb regényeket európai híró íróktól, Kiplingtől, Bourgettól, Claretietől, Sudermanntól, stb., mihielyt a most folyó „Két asszony” című regény bevégeződik.

Eredeti regényünknek,

a Mikszáth „UJ ZRINYIÁSZ”-ának,

mely az olvasóközönség előtt oly nagy feltűnést keltett, hogy már kétszer kellett utánanyomatni az előző folytatásokat, március végéig lepergő részét, mely egy kötetet tenne már ki, különnyomatban küldjük meg azoknak az új előfizetőknek, kik legalább egy negyedévre előfizetnek.

A rendes rovatokon kívül, melyeket olvasóink ösmernek, a hölgyek számára minden évadban közölni fog az „Országos Hírlap” dívatleveleket. A gyermekek mulatságára pedig minden második vasárnap a mellékletet nekik való olvasmányokkal tölti meg munkatársaink nagy gárdája.

Az előfizetési és megrendelési feltételek a lap homlokán olvashatók.

HIREK.

Politika az egyetemen.

Tegnapelőtt írott vezércikkünk azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy az egyetem falai közül száműzni kell a politikát. Ennek a nézetünknek a megerősítésére ma a tudományegyetem rektora, lapunk kitűnő munkatársa, a következő sorokat küldte be hozzánk:

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Csak ma jutott tudomásomra az Országos Hírlap tegnapi cikke: „A politika menedékháza.”

Ebben az állítattik, hogy a képviselőházban nincsenek nemzetiségi klubok; az egyetemen vannak; — a képviselőházban nincsenek szociálisták, az egyetemen vannak. A képviselőházból kizavarták a politikát; tehát keresett magának új hajlékot és ezt megtalálta az alma materben.

Nehogy ezen állítások hallgatásom által beismerteknek vétessenek: az igazság érdekében kötelességemnek tartom most már ismételtén kijelenteni, hogy az egyetemen nemzetiségi klubok nincsenek. Figyelemmel kísérem őket.

Szociálisták sincsenek az egyetemen. Akik pedig voltak, már a múlt évi október havában beolvadtak azok az Olvasókörbe, illetve ennek albizottságaiba, ahol a szociális kérdések szaktanárok jelenlétében tárgyalattak és tárgyalatnak.

Ami végre a politikát illeti, ezzel sem foglalkozunk mi itt az egyetemen. Ha csak a szerdai (március 31.) üntetés nem minősítetik politikai jellegűnek.

Erre vonatkozólag tudomására hozom, hogy én csak tegnap délután (pénteken) az egyetemi ifjúsági egyesület elnökeinek konferenciáján értesültem arról hivatalosan, hogy szerdán általános ifjúsági közgyűlés is volt. Én erre nem adtam engedélyt. Én csak az Egyetemi kör köz-

gyűlésének megtartására adtam engedélyt az egyetem falain belül, az alapszabályok 31. szakaszának b) pontja értelmében, a bizottsági eljárásnak főlegbezésileg való elintézése végett.

Az általános ifjúsági közgyűlés tehát a rektor engedélye nélkül hivatott össze az egyetem falai között, a rektor engedélye nélkül tartatott meg, a rektor engedélye nélkül és pedig azonnal az „Egyetemi kör” közgyűlése után.

Az az ugynevezett ifjúsági közgyűlés tehát az 1891. évi 28458. számú fegyelmi szabályok 85. szakaszába ütközik és határozata az iránt, hogy az egyetemi ifjúság az 1848. évi törvények szentesítése napján nem ünnepel, semmisnek, nem létezőnek tekintetik s összehívója a fegyelmi szabályok 90. szakaszának sulya alá esik.

De érvénytelennek kell azon határozatot tekinteni még azért is, mert az az állítólagos többség a kisebbség szólásszabadságát, szabad véleménynyilvánítását elnyomta, terrorizálta. S végre, mert az 1848. évi törvények szentesítésének napját politikai kérdéssé alakította; — ami az utcaizüntetésekből is kétségtelenné vált.

Budapest, 1898. április 2-án.

Herczegh Mihál,
rektor.

Ugyanebben a tárgyban a rektor az ifjúsághoz is intézett megdorgáló felhívást, amely így szól:

Az egyetemi ifjúsághoz!

A tegnap délután tartott ifjúsági elnöki értekezlet alkalmával tudomásomra jutott, hogy március 31-én nemcsak az Egyetemi kör, hanem ezután mindjárt általános ifjúsági közgyűlés is tartatott.

Mivel pedig én csak az Egyetemi kör közgyűlésnek megtartására adtam engedélyt az Egyetemi kör alapszabályainak 31. §. b) pontja értelmében a bizottsági eljárás főlegbezésileg való elintézése végett, az általános ifjúsági gyűlés pedig rectori engedély nélkül tartatott meg az egyetem falain belül: ezen ifjúsági közgyűlés az 1891. évi 28458. számú fegyelmi szabályok 85. §-ába ütközik és határozata aziránt, hogy az egyetemi ifjúság az 1848-iki törvények szentesítésének napján nem ünnepel, nem létezőnek, semmisnek tekintetik s a gyűlés összehívója a fegyelmi szabályok 90. §-ának sulya alá esik.

Budapesten, 1898. április 2.

Dr. Herczegh Mihál,

a királyi magyar tudományegyetem rektora.

— A király Mayerlingben. Bécsből táviratozzák: A király ma reggel a mayerlingi templomban rövid ideig imádkozott, azután Ottó főherceggel megtekintette az állandó gyógyintézetet, ahol Dumba gondnok és a hölgybizottság fogadták. A király és Ottó főherczeg beirták nevüket az emlékkönyvből. Az uralkodó ismételtén kifejezte megelégedését az intézet berendezése fölött. Ő felsége Ottó főherceggel egy órai szemle után Weissenbachon át visszahajtatott Bécsbe. Valamennyi helység, amelyen ő felsége keresztülköcsizött, fel volt díszítve s mindenütt nagy néptömeg gyűlt össze, amely az uralkodót viharos hochkáltásokkal üdvözölte.

— Gróf Andrássy Aladár. A beteg főur állapota napról-napra javul s orvosai véleménye szerint egészsége nemsokára teljesen helyre áll, úgy, hogy két-három nap múlva felkelhet az ágyból.

— Udvari gyász. Natália főhercegnőért Pétervárról táviratozzák: Miklós csár négy napi udvari gyászt rendelt el Natália főhercegnőért.

— Stefánia özvegy trónörökösé. Bécsből táviratozzák: Stefánia özvegy trónörökösé állapota annyira javult, hogy kedden este már elutazhatik Griesbe leányával, Erzsébet főhercegnővel.

— Szalavszky Gyula gyógyulása. A párban súlyosan megsebesült főispán — mint értesülünk — már holnap ott hagyja a Vöröskereszt kórházát. Szalavszkyknak a járás ugyan még mindig nehézségekbe ütközik, de bot segítségével már hosszabb sétákat tud tenni.

— Egy új hadihajó. Pólaból táv-
iratozzák: Ő felsége október 4-iki névnapja
alkalmából Triesztben nagy ünnepélyességgel
fognak vízrebocsátani egy hatalmas torpedó-
cirkáló hadihajót. Az új hajó, melynek építé-
sén most erősen dolgoznak, 12.000 lóerős gép-
pel lesz ellátva. A hajó 610 tonna köbtartalmu,
28 ágyúval és 2 mitrailleuse-zel. Ép úgy, mint
az „Elisabeth”, „Maria Theresia” cirkálókat,
ezt is a királyi család egy tagjának nevére
fogják elkeresztelni. A torpedó-cirkáló hajó
építését nagyon gyorsítják. A hajónak 5000 ló-
erővel dolgozó gépe lesz.

— Áprilisi tréfa. Fiumében még nagyon sze-
retik az áprilisi tréfákat, ami azt mutatja, hogy ott
ugyancsak jó dolguk van az embereknek. Egy ilyen
áprilisi tréfát követett el tegnap a fiumei „Bilancia”
újság, azt írván, hogy a minap leégett 20. számú
vasuti tárházát nem a villám gyújtotta fel, hanem
egy meteorokő. A fiumei tudósítók mind készpénz-
nek vették ezt a nem minden érdekesség hiányában
szűkölködő hírt, megtáviratozták ezt lapjaiknak és
és im a budapesti, valamint bécsi a lapok is meg-
írták a nevezetes meteorokő történetét. A „ritka
lelet” csak áprilisi tréfa volt, melynek sikerültén
kárörvendve nagyokat nevet most az olasz kolléga,
aki a „Bilancia” mai esti számában bocsánatot
kér a közönségtől a felültetésért.

— A nagybeteg főudvarmester. Gróf
Szapáry Géza főudvarmester állapota
egyre aggasztóbb. Tüdőhurutjának
terjedésével együtt hanyatlik ereje, növekszik
étvágytalansága. gróf Szapáry László fiumei
kormányzó a tegnapi napot a beteg ágya mel-
lett töltötte, de ma délután kénytelen ismét
leutazni Fiumébe. Alig van remény, hogy a
nagybeteg megmenthető legyen. Az agg gróf
állapota felől ma is sokan kérdezősködtek.

— A primás meggyógyult. Vasáry Kolos
bíboros hercegprimás gyöngékedéséből teljesen föl-
épült és így ő maga fogja a husvéti ájtatosságokat
végezni a budavári Mátyás-templomban. A herceg-
primás holnap reggel teljesen visszazonul és nagy-
csütörtökig lelki gyakorlatokat végez, mely idő alatt
senkivel sem érintkezik. Nagycsütörtökön megtartja
a lábmosást a Mátyás-templomban. Nagypénteken
reggel 9 órakor a csonka gyászmisén és husvét va-
sárnapján délelőtt 10 órakor az ünnepi nagymisén
fog pontifikálni. Ezeket a szertartásokat részt fog-
nak venni az esztergomi primási udvar papjai.

— Baleset. Szerdahelyi Ferencz, a
Népszínház tagja, tegnap a szövetség-utcában
leesett a bicikliről és súlyosan megsérült. Kocsin
vitték haza.

— Husvét vakáció. A haza jövődől remé-
nyeinek, a tanuló ifjúságnak életében, nagy nap a
mai. Bevégződött az iskolaév második harmada s
itt van a husvét vakáció. A szorgalomról és az
előremenetelről szóló értesítők már otthon vannak
s a szigorú apa műértően vizsgálja az osztály-
zatokat, mert hát csodálatosképen mire az ember
apa lesz, hát gyerekkorában jó tanuló volt. A
jeleket örömmel, a jókat meglelégedéssel, az elé-
géseket aggodalmasan összeráncolt homlokkal és
az elégtelenekeket pedig fájdalommal vagy vészes
haraggal — a szerint a minő a természete vagy a
nevelési rendszere — fogadja. Megesik bizony
ilyenkor az is, hogy a nádpáca előkerült a sarok-
ból s egy bus habanerát tánczol el a nebuló hátán;
mert hát az elégtelen olyan a családban, mint a
poloska, azt ki kell irtani. Mindazonáltal az apai
harag is elmúlik, mint minden vihar s megmarad
a vakáció, a mikor szabad a férfi s nem kell
tanulni, ellenben szabad a vásár és lehetséges a
szigoruan zárt körben való cigarettázás. A vidéki
gyerekek már repülnek haza, a barátságos falusi
házakban váró öreli anyai karok közé s előre-
láthatólag lesz dolga a házas és hámos lovagnak,
mert az ifiur ilyenkor helyreépíteli azt, a mit a
nagy városban oly hosszú ideig nem cselekedhetett:
a lovaglást és kocsiházt. Nem is szólunk a sok
jó fonatos kalácsról a friss husvét sonkáról, meg
a gyenge rántott búrnyról, meg más egyéb gyö-
nyörűsegeiről a patkósögeket is megemésztő fiatal
gyomornak, mert hát ezek igazán maguktól érte-
dnek. Sajnos azonban nagyon is hamar itt lesz az
április 18-ika, amikor vége a gyöngyéletnek s meg-

kezdődik megint az iskolabajlás, amiről egy
filozófus észjárása rossz diák azt mondotta, hogy az
nem egyéb, mint kellemetlen felbeszakítása a vaká-
ciónak.

— Fiumai népdal. Van egy jól ismert olasz
népdal, mely így kezdődik: lassé pur che i canti
e subi. Ennek a dallamára most a fiumei osteriák-
ban, természetesen a fiumei dialektussal, új szó-
veget énekelnek, mely hű magyar fordításban
így szól:

Halászfészek vagyunk,
Haszontalan népség;
Ezt mondták a parlamentben,
Ezt írták a lapok.
És nem tudják azok az urak,
Hogy csak nekünk köszönhetik,
Ha az ő hármás színük
Híre Kináig is eljutott.
De Szent Vitus protegál minket
És oltalmaz Michiel ur
Bánffy és törvényei ellen.
És velünk van még az ég is.
Hagyjátok énekelni és füttyölni őket.
Hadd csináljanak zűr-zavart;
A fiumeiak hazájában
Csak olaszul beszélnek.

Testvérek jöttek ide
És testvéreket találtak itt;
Mind egymással, ostrega porca!
És most minket akarnak kizavarni innen,
Inzultálnak minket és municipiónkat
Kiveszik a kezünkből.
Kiszáritják az agyvelőnket
És czápanak neveznek minket.
De Szent Vitus stb.

De ez még hagyján: ezek a bárók
Magyarosítani akarnak bennünket
És nem látják ezt az eget
És nem látják ezt a szép tengert
És nem érzik ezt a seiroccót,
Amely lassan, lassan
Még a törököket és a mamelukokat is
Olaszul beszélteti.
De Szent Vitus stb.

Hadd csináljanak bármit, hadd beszéljenek.
Az egész csak szófecsérlés
Ha ma behozták a giuntát,
Majd holnap elvisszik
És ha nem! Éljen Szent Vitus!
Lármáznak hangosan és lassan,
Csinálhatnak, elronthatnak, keverhetnek:
Fiumei csak fiumei marad.
De Szent Vitus stb.

Megjegyezzük, hogy a versben említett
Michiel ur dr. Maylender Mihályt jelenti:
ostrega porca olyanféle kifejezés, mint corpo
di Bacco és a giunta alatt a közigazgatási
bizottság értendő.

— Csendőrök harca rablókkal. A na-
pokban megemlékeztünk arról, hogy a szerb
csendőrség Belgrád környékén, a horvát ható-
ság megkeresésére, egy Szerbiánác nevű
gyilkost elfogott és a magyar határra át-
szállított. Szerbiánác utolsó bűncselekedete
az volt, hogy egy csendőrmestert, ki őt üldö-
zőbe vette, keresztülzsurtt. Szerbiánác
lelkét a gyilkosságon kívül sok más bűn is
terheli. Ő és földije, egy Pudzja nevű ember,
egész szervezett rablóbandának voltak a vezé-
rei és az egész Szerémségben veszélyeztettek
a közbiztonságot. Helységről helységré mentek
és némely éjjel több helyen is betörttek és
minden elvihetőt magukhoz vettek. Mikor a
banda vezérét elvesztette, mert Szerbiánác
Szerbiába szökött, annak tagjai is széjjelmen-
tek. A csendőrségnek azonban sikerült felfe-
dezni bűnös működésüket és tartózkodási helyü-
ket is. Kettőre veszedelmes rablók közül
Martince (Szerémség) községben tartóz-
kodott. A héten egy csendőrszázad ezeknek el-
fogásával volt megbízva. Midőn a rablók a
csendőröket megpillantották, futásnak eredtek,
közben azonban többször rálöttek a csend-
őrökre. A rablók egyikét mégis sikerült hama-
rosan kézre keríteni, de a másik egyik házból
a másikba szökött üldözői elől, míg egy álló
padlásán elrejtőzött. Midőn a csendőrök ide is
követtek, a gonosztevő a padlás ablakán ke-
resztül többször rálőtt a csendőrökre és az
egyik csendőrt meg is sebesítette. Egyik csendőr
azonban mit sem törődve a rabló lövöldözé-
seivel, felmászott egy eperfára és ott bevárta,
míg a gonosztevő ujólag az ablakhoz jön.
Nemsoká kellett erre várakoznia. Ekkor a
csendőr a gonosztevőt ezélba vette, rálőtt és
az üldözőtt gonosztevő a padlásán holtan
összeesett.

— A jóképű doktor ur. Zehlendorf szilézi
városkában nemrég egy nagyon előkelő külsejű, jó-
képű ur érkezett Boroszlóból, hogy az ottani szana-
torium vezetését átvegye. Dr. Wehling, mint magát
az orvos nevezte, hamarosan megkedveltette magát
az intézet tulajdonosnőjével, egy jámbor, hajlott
koru úri hölgyvel, aki megkérdezte tőle, nem
akarná-e megvenni az intézetet? A doktor ur erre
igennel felelt és előhozakodott kedvező anyagi hely-
zetével, dugaszdag menyasszonyával és 60.000
márkáról szóló biztosítási kötvénynek látszó írást
is mutatott az asszonynak. A bizalom teljes volt.
A jóhiszemű úri nő, aki nem is gondolt csalásra,
boldog volt, hogy ilyen mindenképen kiváló urra
hagyhatja régi, jóhírű intézetét és még kölcsönzött
is Wehlingnek négyezer márkát, mert az állítólag
nem folyósíthatta még a pénzét a boroszlói bank-
ban. A vételárát 94.000 márkában állapították meg,
amelyet rövid egymásutánban 10.000 márkánként
kellett volna az orvosnak megfizetni. Mindenben
megegyeztek szépen, meg is kötötték a szerződést
közjegyző előtt. Egyszerre azonban váratlan fordul-
ulat állott be a dologban. Az özvegy, sok ösmerő-
seinek ösztönzésére, információkat kért a doktor
uról Boroszlóból, és azt a meglepő választ kapta,
hogy a doktor urnak abszolút semmi vagyona
nincs, ellenben feleségét és gyermekeit Münchenben
hagyta a legnagyobb nyomorúságban. Még mi-
előtt leleplezte volna a jószívű özvegy, a doktor
ur eltűnt Zehlendorfból a kölcsönkapott négyezer
márkával.

— Halálozások. Báró Pronay Adorján föld-
birtokos és volt koronaőrési főhadnagy tegnap
este rövid szenvedés után 43 éves korában Pécz-
len meghalt. Temetése holnap lesz. — Bécsből
távíratózzák lapunknak, hogy dr. Stricker Sa-
lomon, aki az egyetemen a kísérleti pathológiát
tanította, ma meghalt. Pathológiai kísérleteivel világ-
hírt szerzett magának. Stricker magyar szármá-
zású volt.

— Nyugdíj és végkielégítés. Ez a kettő ren-
desen kizárja egymást. Kerekés Barnabás köz-
úti vasúti főkocsivezető azonban mind a kettőt egy-
szerre követelte a vasutársaságtól. Levelet írt
Irsai J. központi főfelügyelőnek, hogyha ma déli
12 óráig az ügyet el nem intézi, keresztül lövi. A
rendőrség nem várta be, hogy Kerekés Barnabás
tervét megkísérte, fölkereste a lakását és letar-
toztatta.

— Letartóztatott pénzügyőrök. Hölitzel
József, a budapesti könnyebb vérű aranyifjúság
egyik ismert alakja, Hölitzel József gleichen-
bergi dugaszdag vendégfogadós fia, atyja aláírásá-
val 12.000 forintos váltót vitt el Hartmann
Adolf pénzügyőrhöz beváltás végett. Csak azt kö-
tötte ki, hogy az értékpapírt ne mutassák be
apjának, majd ő maga fogja annak idején rendeztetni.
Hartmann megbeszélte a dolgot Altschul Adolf nevű
társával, aki azonban egyedül akarta megcsinálni
az üzletet és ő maga állott szóba Hölitzellel. Altschul
megkapta a 12.000 forintos váltót, azonban a fiúnak
egy krajczárt sem adott, hanem hogy a félrevezetett
jóhiszemű szerepét játszassa, a váltóra Hölitzel
atyjának küldött 8000 forintot. Ez a pénzt
visszaküldte és erőlyesen felhívta Altschult, hogy a
12000 forintos váltót adja vissza. Altschul azonban
most a váltót egyszerűen perelte, mire az öreg
Hölitzel az ügynőket feljelentette a rendőrségnél.
A rendőrség mind a két pénzügyőrt letartóztatta.

— A szív beteg. Két öngyilkossági kísérlet
történt ma éjjelkor. Egyik se halt meg az életuntak
közül, de aligha maradnak életben. Az egyik, aki
közelebb van a halálhoz, özvegy báró Bar-
kóczy Jenőné Tim a Anna, a ferencz-
körti 16. szám alatt levő lakásán marolugot ivott.
A múlt éjben özvegyesgre jutott s férje után való
bánatában menekült az élettől. Báró Barkóczy Jenő
tavaly ősszel sétaközben összerogyott a Ferencz-
körtön s meghalt. Az esemény úgy leverte a szép
fiatal özvegyet, hogy a temetés után néhány napra
öngyilkossá akart lenni. Tervében megakadályozták
és azóta valóságos buskomorságba esett. A másik,
aki meg akart válni az élettől, Clausnitzer
Sándor postai díjnok, ez talán felgyógyul. A kalap-
utcai 17. szám alatt levő lakásán mellbe lőtte ma-
gát. Egy orfeumi divába volt szerelmes, aki

néhány hónappal ezelőtt elszereződött Párisba. Nemrégiben levél útján összekaptak valamin s úgy látszik, a diva rá is unt szerelmére. A fiatal ember azóta egyebet se tett, csak sirt. Ma éjjel körülrakta magát szeretője arczképeivel s mikor az óra éjfélt ütött, magára sűrítette a fegyvert.

A mentők mind a két helyen idejében ott voltak és a sebesülteket bevitték a Rókus-kórházba.

— **Mocsárba fulladt földbirtokos.** Megrendítő szerencsétlenségnek esett áldozatul — mint csornai levelezőnk írja — **Tarcsai József** rábapordányi földbirtokos. Mult hónap 30-án bemont Csornára a hetivásárra s amikor innen kocsiján hazafelé tartott, a lovai valamitől megbokrosodtak és a kocsit elragadták. A kocsis leesett a bakról, míg a földbirtokos kétségbeesetten kapaszkodott a kocsikulcs oldalába. A lovak vad száguldással ragadták tova a kocsit s végre a Keszegér patak iszapos medrébe döntötték. A földbirtokos a szekér alá került s minthogy a késő éjszakában senki sem jött arra, a mocsaras vízbe fullt. Másnap találták meg holttestét az arajáró emberek.

— **Hamis váltó.** Egy fiatal ember ma reggel a pesti hazai első takarékpénztár-egyesület belvárosi intézetében 550 forintos váltót mutatott be kifizetés végett. A váltón három ismert törzstiszt neve szerepelt. A váltó gyanusnak tűnt fel s értesítették a dologról a rendőrséget. Erre két detektív jött, akik vállalták fogták a fiatal embert. Nyomban beismerte, hogy a váltót ő hamisította s hogy a neveket a katonai czimtarból írta ki. **Stern Józsefnek** hívják a 19 éves ifjút, foglalkozás nélkül levő pinczér. A váltót már két helyen akarta értékesíteni, de nem sikerült. Letartóztatták.

— **Félt az éhenhalástól.** A pozsonyi országos kórház előtt ma egy embert találtak több sebből vérezve. Bevitték a kórházba, ahol aztán elmondta, hogy sajátkezűleg szurkálta össze a mellét zsebkésével, mert attól félt, hogy éhen hal, ha nem veszik föl a betegek közé. Már több nap óta bolygott Pozsonyban, munkát keresve, de seholsem tudott találni, holott a fővárosból épen e czélból jött Pozsonyba. **Czupai Józsefnek** hívják, budapesti illetőségű és 37 éves pek.

— **Öngyilkossági kísérlet a kórházban.** Késze gróf írja tudósítónk, hogy **Porpácz János**, Kőszeg város nyugalmazott rendőrkapitánya, ki súlyos szív baja miatt az emberbaráti egyesület kórházában ápoltatott, a napokban öngyilkossági kísérletet követett el. A takaró alá rejtett késével hasát akarta felmetszeni, azonban csak csekély metszést ejtett testén. Az örködő apácák azonnal orvosi segélyben részesítették. A szegény beteg öngyilkossági kísérletére vonatkozólag azt a nyilatkozatot tette, hogy kinyitott tovább már képtelen volt elviselni és azért akarta magától eldobni az életet.

— **A „Párisi nagy áruház.”** A párisi és berlini nagy áruházak mintájára fényes üzlethelyiség nyílt meg a Kerepesi-úton. Öröndetes jelensége ez a főváros fejlődésének. Pár év előtt oly nagyszabású vállalkozás, mint a „Párisi nagy áruház” vakmerőségszámba ment volna. A párisi „Louvre”, „Bon marché” stb. meszerző híre eljutott hozzánk, de hogy ily vállalatot itt létesítsenek, arra még csak gondolni se mert senki. S íme, a rohamosan világvárosá fejlődő Budapestnek meg van már a maga „Párisi nagy áruháza” a Kerepesi út egy fényes, e czélra épült új palotájában. Óriási készletei magukban foglalnak minden elképzelhető árucikket és berendezése, beosztása, valóban impozáns. Az egész nagy apparatus, melylyel ez az áruház dolgozik, az élénk sürgős-forgás, mely fényes helyiségeiben van, megkapó képet nyújt és bizonyára tekintélyt szerez a főváros kereskedelmi forgalmának.

— **Segítség az árváknak.** A nyomor miatt öngyilkossá lett **Mayer József** szerencsétlen kis árvái részére egyre érkeznek adományok. Ma **Lingauer Pista** küldött be hozzánk Budapestről három és **Molnár Alajos Kun-Félegyházáról** két forintot. Az összeget mindjárt elküldöttük a hat árvának.

— **Villamos és gázcsillárokat ajánl a Csillárgyár** részvénytársaság, Budapest, VII. Ilka-utca. (Közeledés zuglói közüti vasúttal).

— **Husvétii fecskendők és tojások Kertész Tódornál.**

— **Tavaszi toltottak a legelőansabb kivitelben** mérsékelt áron készítettnek **A. Legrand** divatszalonjában, Budapest, IV. Váci-utca 25.

— **Krigner-féle Akácia arcczermes 1 forint, szappan 50 krért kapható országazerte a gyógyszerárakban.** Főraktára: Budapest, Kálvin-tér, Korona-gyógyszertár.

— **Szépség-hibák:** szeplő, anya- és májfolt, pattanás, szemölcs, fagyos végtagok, hajkorpa, hajhullás stb. ellen különféle szerek vannak forgalomban. Dr. **Kévéssz Benő** fővárosi szakorvos feltűnő eredménnyel gyógyítja mindezeket a bajokat. Lakása Budapesten, Kerepesi-út 63. szám.

— **Az ingatlan és jelzálog forgalmi intézet,** Budapest, VI., Váci-körút 39. minden szakszavágó megbízást a legcélrabsabban teljesít.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

• **Operaház.** A „Sine” mai előadásán a prima ballerina szerepét, miután Barbieri Antoinette szabadságra ment, **Balogh Szidi** tánczolta. Ő is a Baretta milánói iskolájából került ki, mint Barbieri. Mai sikere rendkívül nagy volt. Tökéletes lábujjtechnikája mellett meglepően sok báj és finomságot tud belevinni a tánczokba, amelyeknek egy-egy graciózus részlete csak ma érvényesült először. Hangulatos, igazi tánczművész, akit a színházi és az esztetikai látcsövön keresztül egyformán meg lehet csodálni. A magyar ballet-színpad benne kétségkívül egy nagyszülő első tánczosnő nyer. A közönség ma elhalmozta a zajos tetszésnyilatkozataival.

• **Nemzeti színház.** Török Irma már több nap óta erős indiszpozícióval küzd s ezért e hét folyamán nem játszhatik. Ez okból Abonyi „Kápolna” című új színművének szerdára, e hónap 6-dikára tervezett negyedik előadása elmarad és a darab, amely iránt a pénteki siker után a közönség érdeklődése oly nagy, a jövő hét keddjén, 12-dikén kerül ismét színre. A legközelebbi ujdonság **Barrière és Murger „Bohème-világ”** című ötfelvonásos színműve lesz, amely április 22-dikén kerül bemutatásra. A főszerepeket **Mihályfi, Dezső, Császár, Gabányi, Szigeti Imre, Zilahy, Csillag Teréz, Török Irma és Paulayné** játsszák.

• **Schrödter és a budapesti opera.** Mahler Gusztáv, a bécsi udvari opera igazgatója, már **Schrödter Frigyes**sel, a kitűnő tenoristával is összeveszett. **Schrödter** — mint bécsi tudósítónk telefonozza — emiatt ott akarja hagyni Bécsset és négy hónapot Amerikában, hármat pedig Budapesten szándékozik tölteni. Kedden épen Budapesten hangversenyez és ez alkalommal szerződése iránt tárgyalni fog a budapesti opera vezetésével.

• **A pénzügyminiszter ajándéka.** **Lukács László** pénzügyminiszter márczius 31-én kelt leiratában arról értesítette a színészek Országos nyugdíjintézetét, hogy elengedi azt az 5000 forintot, amelyet a nyugdíjintézet a palotájához felhasznált vasberendezésekért a zólyom-brézói magyar királyi vasgyárnak tartozik. A miniszter egyébiránt ezen a czímen már egyszer 6000 forintot ajándékozott a nyugdíjintézetnek.

• **Eduard póre.** A Magyar színház legközelebbi ujdonsága **Feydeau Eduard póre** című bohózat, amelynek bemutatóját erről a hétről elhalasztották, husvét után fog színre kerülni. Szerdán és csütörtökön délután 6 órakor gyermekelőadások lesznek a Magyar színházban mérsékelt helyárak mellett. Mindkét alkalommal az „Aranylakodalom” kerül színre. — Kedden azonban nem az „Aranylakodalmat” (mint a heti műsorban van), hanem a **Gésákot** adják elő, ezúttal 49-szer.

• **Százéves színészet.** A vidéki városok közül Kolozsvár után Nagyvárád az első, mely magyar színészek működésének századik évét ünneplheti. 1798. augusztus 26-án játszott először a kolozsvári magyar színtársulat Nagyvárádon, amikor **Humiusnak** a „Süketnéma” című vigjátéka került színre. Ennek az eseménynek százéves évfordulóját lelkesen készül megünnepelni Nagyvárád közönsége. Az ünnepély rendezése érdekében már most buzgókodik a Szigligeti-társaság. Az ünnepség programja a következő lesz: 1. A Szigligeti-társaság diszgyűlése. 2. Emléktábla leleplezés. 3. Banket a Püspök-fürdőben. 4. Este a színpadon „A süketnéma, vagy a jókedvű pipás” című vigjáték. Ezenkívül ki fogják állítani a nagyváradi színészeti relikviákat a biharmegyei muzeum helyiségeiben.

• **Premiére a Vigaszínházban.** A **Ferikissasszony** című burleszk, amerikai bohózat április 10-én, husvét vasárnapján kerül először színre.

• **Bujódsi.** Színházi körökben beszélnek, hogy a Népszínház operettlibretto-pályázatára általában igen győnge munkák érkeztek be, mint ezt már a pályázatok alkalmával megszoktuk. De viszont van a művek közt egy „Bujódsi” című szövegkönyv, amelyről az hírlík, hogy egyenesen briliáns és feltűnést keltő. Szerzőjét nem is sejtjük.

• **Ó-Buda a Népszínházban.** Miután az ó-budaiaknak nincs színházuk, a III. kerületi fővárosi bizottsági tagok elhatározták, hogy a kerület megmagyarosítása érdekében úgy segítenek a bajon, hogy Ó-Buda lakosságát 50-100 tagból álló csoportokban testületileg behozzák a Népszínházba. Az első csoport tegnap jelentkezett ifj. **Holzspach Nándor** bizottsági tag vezetésével a Népszínházban az „1848” előadásán, melyet ezután a harmadik kerület németajku, de hazafias lakossága csoportokra osztva fog megtekinteni.

• **Megunt dicsőség.** Bécsi tudósítónk telegrafálja: Ma Bécsben az a hír volt elterjedve, hogy dr. **Schleuther Pál**, a Burgszínház új igazgatója, miután négy havi próbaideje lejárt, elmegy Bécsből és visszatér a „Vossische Zeitung” szerkesztőségébe kritikusként. Állítólag semmi kedvet sem érez arra, hogy véglegesen átvége a Burgszínház vezetését. A hírt azonban még nem erősítették meg.

• **Hangverseny.** A zenebarátok köre, amely csak nemrégiben alakult, ma lépett először a nyilvánosság elé. Estélyére a Nemzeti szalon termei egészen megteltek díszes közönséggel. Dr. **Mártón Miksa** érdekes elnöki megnyitója után **Vészi, Lamberger, Haas és Hollósy** kisasszonyok, valamint **Kelen, Goldmarck és Schächter** urak szórakoztatták egy-egy sikerült piéce-szel a hallgatóságot. Taps volt bőven és érdem szerint. — A fővárosi hivatalnokok és dijakok segélyegylete a ferenczvárosi kör Bakács-téri dísztermében rendezett hangversenyt. A változatos műsoron **Huber Sándor, Márkus Aranka, Vágó Béla, Serey Dezsőné és Kirchner Béla** ügyes előadásai szerepeltek. A közönség ki nem fogyott tapsaiból.

• **Olasz művészek Budapesten.** Április 20-ától kezdve **Italia Vitaliana**, az olasz tragika, fogtársulatával vendégszerepelni a városligeti nyári színpadon. Az arénában már a husvétii ünnepek alatt is lesz előadás, azután 20-ikáig szünet.

FŐVÁROS.

(**A Baross-szobor.**) **Baross Gábor** szobra elhelyezésére a keleti pályaudvar előtt 116 négyszögölnyi terület szükséges. A közmunkatanács arra kérte a kereskedelmi minisztert, hogy ezt a területet ingyen adja át a fővárosnak. A kérelmet teljesítették.

(**Ráth Károly emlékezete.**) A köztörvényhatóság **Ráth Károly** elhalt főpolgármester halála alkalmával elhatározta, hogy az elhunyt emlékét megörökítteti. A tanács ma foglalkozott a közgyűlés múlt évi határozatával s abban állapodott meg, hogy **Ráth Károlyról** utcát neveztet el és arczképét a tanácsterem számára lefesteti.

(**Egy előjáró fegyelmi ügye.**) **Vesztróczy István**, a VI. kerület volt előjárója, nyugdíjért folyamodott. Fegyelmi ügye azonban, amely miatt állásától fel is függesztették, még elintézve nincs, és a tanács e miatt a folyamodvány függőben tartását javasolja a közgyűlésnek.

(**A házberadó.**) Az ide évre fizetendő községi házberadót és házberkrajczárokat már megállapították s a kivetési lajstromokat április hónap első napjától nyolczadik napjáig (bezárólag) a kerületi adószámveteli hivataloknál a délelőtti hivatalos órák alatt közszemlére tették ki. A megállapított adók kiszabása ellen a törvényes határidőn belül a közigazgatási bizottsághoz lehet főlázolálni. A főlázolásokat elismervény mellett ugyancsak az illetékes kerületi adószámveteli hivataloknál kell beadni és pedig: a) azok az adózók, akiket ezzel az adóköveteléssel már a múlt évben is megtróttak, a lajstrom kitételének napját, b) azok az adózók pedig, akiket ezzel az adóköveteléssel az idén rónak meg első ízben,

az adónak az adókönnyveskébe történt bejegyzését követő tizenöt nap alatt. Az állami házbéradó után 1898. évre fizetendő általános állami jövedelmi pótdótot külön fogják közszemlére kitenni.

(A Wesselényi-utca megnyitása.) A közgyűlés már esztendő előtt elhatározta a Wesselényi-utczának a Károly-körutig való meghosszabbítását. A belügyminiszter már jóváhagyta az utba eső összes telkek kisajátítása tervét s augusztusban, úgy látszik, hozzá is látnak az utca kinyitásához.

(Ujfaifa sátor a piacon.) Egy vállalkozó arra kért engedelmet a tanácstól, hogy a piacokon szét-szedhető vassátrakt állíthasson föl és azokat hárbe adhassa. A kérelmet a tanács teljesítetik.

(A kifli rendszabálya.) Uj szabályrendelet lépett tegnap életbe. A kifliről szól, meg azokról a helyekről, ahol csinálják. A kiflinek ezentúl jónak, egészséges anyagból valónak, a pékműhelynek pedig tisztának kell lennie. Ebből az következik, hogy eddig erre nem volt szükség. Pedig mennyi idő óta panaszkodnak a péksütemény miatt.

(Jutalom a pénzügyőröknek.) A tanács ma délelőtt 2700 forint jutalmat szavazott meg a követelmény és a községi fogyasztási adót kezelő pénzügyőröknek. A pénzt a napokban osztják ki.

(Uj sétatermek.) A főváros sétatermeinek száma még négygyel szaporodott. A Rákóczy-, Hunyady-, István- és a Várház-tér a négy új üdülőhely. Az István-tér átalakítása 17,900, a Rákóczy-tér 16,300, a Hunyady-tér 14,800, a Várház-tér 7000 forintjába került a fővárosnak.

VIDÉK.

(A zöldszázsok veresége.) A besztercei zöldszázsok nem régen elhatározták, hogy képviselőjüket Fluger Károlyt levélben felszólítják, hogy a helységnevekről szóló törvény miatt vagy lépjen ki a szabadelvű pártból, vagy tegye le a mandátumát. Az értekezlet tagjai aztán bejárták a választókörület egyes községeit és aláírásokat gyűjtöttek. A választókat azzal izgatták a felszólítólevél aláírására, hogy a kormány legközelebb nemcsak a szász egyházi vagyon elkobzása, hanem a családi nevek kötelező megmagyarosítása tárgyában is törvényjavaslatot szándékozik az országgyűlés elé terjeszteni. Ezzel az ámitással sikerült is néhány száz aláírást gyűjteniük. A besztercei százság komolyabb és számvehetőbb része azonban nem nézte tőlenül a választók jóhiszeműségével üdött rut játékot, hanem ellenmozgalmat indított meg. Az ellenmozgalom vezetői felvilágosították a félrevezetett választókat, mire az aláírók közül mintegy 260-an írásban nyilatkoztatták, hogy miután őket a zöldszázsok félrevezették, az aláírásukat ennél fogva érvénytelennek jelentik ki és kéri képviselőjüket, hogy továbbra is a szabadelvű párt kebelében maradjon. Március 29-én Besztercén gyűlt össze a körület szabadelvű választópolgársága nemzetiségi különbség nélkül. Mintegy ötszázan lehetnek, akik Kainzel György evangélikus lelkész higgadt és hazafias beszéde után egyhangulag kimondották, hogy Fluger Károly képviselőnek nemcsak bizalmat szavaznak, hanem arra is felkérlik, hogy továbbra is a szabadelvű pártban maradjon. Ezt a nyilatkozatot aláírták, a jelenvoltakon kívül, a zöldszázsok által félrevezetett, de most már felvilágosított választók is. A gyűlés 26 tagu végrehajtó bizottságot választott s azt meghízta, hogy a mintegy 850 aláírással ellátott bizalmi nyilatkozatot Fluger Károly képviselőhöz juttassa.

Az autonomisták.

Fiume, április 2.

Az autonomista-párt ma tette közzé választási felhívását, amely általános megfélemlítést kelt, mert hangzatos frázisok mögött a visszavonulást áruja el. A felhívásban kijelentik, hogy a bevégzett tényekkel szemben — érte a magyar törvények behozatalát — a párt hozzá akar járulni a normális viszonyok helyreállításához, ha a kormány a jelen kivételes állapotokat megszünteti és Fiume autonómiáját respektálja.

A felhívás többek között ezeket mondja:

Az autonom-párt ugyanazon programmal és ugyanazon intenczióval lép elébe, városi választók, amelyek rövid egy évi időtartam alatt kétszer megnyerték teljes melegegedéseket és így teljes győzelmet arattak. Azonban ez idő alatt a kormány sine nobis et contra nos a magyar törvényeknek egész sorozatát léptette életbe, amelyek közül különösen a közigazgatási bizottságra vonatkozó érzékenyen sérti a város feltett autonóm jogait és kiváltságait. E nehéz helyzettel szemben, amelyet, egy konvencionális frázissal élve, úgy akarnak hívni, hogy „bevégzett tények“, az autonom-párt kijelenti nektek, választók, hogy arra fog törekedni a maga részéről, hogy a normális viszonyok helyre álljanak.

Az autonom-párt ötven jelöltje között Vio Ferencz vezetése alatt harmincz jelölt van, akik Mayländer nem követik és feltétlenül a békés kiegyezés hívei, különben pedig azelőtt a liberális párt emberei voltak. Ezek eleinte az autonom-pártból ki akartak válni, hogy új mérsékelt pártot alakítsanak, amely aztán a liberális pártot pótolta volna. Mivel azonban a győzelmük kétes lett volna és mert az autonomisták felhagytak a merev negációval, mégis benmaradtak a pártban, ahol ők lévén többségben, a representanzában is ők lesznek az irányadók.

Ami magát a választást illeti, a representanza az első ülésen minden valószínűség szerint először Mayländeret választja meg podesztának. Miután ezt a választást Mayländer ismert elveinél fogva újból megsemmisítik, az új választáson Vio Ferenczet, esetleg Milcenich Pétert választják meg podesztának. Ezután tíz tagot választanak a közigazgatási bizottságba, mire a rend teljesen helyreáll.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— A nagyváradi Panama. Nagyvárad város polgármesteréhez néhány hónap előtt följelentés érkezett, hogy a város részére szállított sár és kavics révén az erre felügyelő hivatalnokok összejárásával a vállalkozóval, jelenkény összeg erejéig megcsalták a várost. A polgármester e följelentés következtében megindította a súlyos váddal illetett tisztviselő ellen a fegyelmi vizsgálatot és ezzel kapcsolatosan áttette az ügyet a királyi ügyészséghez. Az ügyészség indítványa értelmében tegnap hirdette ki a törvényszék vádhatározatát, mely szerint vádolva vannak: Csepely Zsigmond utkaparó csalással, Deák József utmester csalással, továbbá Bus Dávid városi főmérnök, Beszedits János nyugalmazott városi mérnök és Munk Jakab vállalkozó-szállító csalással. Csepely Zsigmond belenyugodott a vád alá helyezésbe, de azt kérte, helyezték már szabadlábra; hivatkozott hetvenhárom esztendő korára, s mint öreg ember fél, hogy meghal a börtönben még a tárgyalás előtt, pedig ő ott öszintén vallani akar. A törvényszék a kérelemnek nem adott helyt. A végtárgyalást izgatottan várja az egész város közönsége.

— A hamis takarékkönyv. Egy előkelő urcsalád fiatal sarja, G. Kálmán orvosnövendék, okirathamisítás és csalás miatt állt ma a törvényszék előtt. A télen G. átadott Gregor István főpinczérnek egy 255 forintból szóló postatakarékpénztári könyvecskét s arra 35 forintnyi kölcsönt kért, de azt nem fizette vissza. Miután a fiatalember nem is mutatkozott, a főpinczér utána nézett a könyvecskének s ekkor megtudta, hogy az hamis. A rendőrség előtt G. beismerte a hamisítást, mire letartóztatták. Időközben rokona, egy magasrangú katonatiszt közbenjárására szabadon bocsátották, s ügyében mára tüzték ki a végtárgyalást.

— Miért követte el ezt a hamisítást, — kérdezte Lenk elnök a vádlottól.

— En azt sem tudom — felelte G. — hamis-e a könyv, mert Gaal I. Tibor nevű ismerősemtől kaptam.

— Hiszen a rendőrségnél beismerte?

— Nagyon megijedtem, mikor odavitték s aláírtam a jegyzőkönyvet, tudva, hogy a csúnya dolog után, úgy is öngyilkos leszek...

— Mondja meg, kérem, az igazat, jobb lesz.

— Mást nem mondhatok. Leis akartam ugrani később a második emeletre, de megakadályoztak.

A vádlott elmondja azután, hogy többet ki sem hallgattak, pedig a vizsgálóbíró előtt úgy vallott volna, amint a dolog története amint ma elmondotta. Ezek után Genthon királyi alügyész és dr. Németh Béla védő is a tárgyalás elhalasztását kérték, hogy ez ügyben rendes bünvizsgálat induljon meg. A törvényszék helyt adott a kérésnek, elrendelve annak a kiderítését, létező személy-e Gaal I. Tibor, akire a vádlott hivatkozik s ha igen, állapítsák meg az írásszakértők, hogy Gaal csinált-e az 50 krajezáros könyvecskéből 255 forintból szólót. Ez okból a tárgyalást elhalasztották.

— Ifjabb Kégl György gyilkosa. A múlt esztendő decemberének 7-én történt a pakonyi pusztán, hogy Juhász József 22 éves parasztsuhancz lelőtte Kégl István földbirtokosnak fiát, ifjabb Kégl Györgyöt, mert ez rajtakapta őt, mikor a tilosban vadászott. A gyilkos orvvadászt az eset után letartóztatták s a pestvidéki törvényszék fogházába szállították, ahol szándékos emberölés miatt indították meg ellene a vizsgálatot, mely már régebben befejezést nyert. Az ügyészség indítványára a törvényszék szándékos emberölés büntette miatt vád alá helyezte Juhász Józsefet s ügyében e hónap második felében tartja meg a végtárgyalást.

— Az erzsébetfalvi rablógyilkosság. A főváros tőszomszédságában, Erzsébetfalván, a múlt évben egy öreg házaspár, az Adelmann házaspár rablógyilkosságnak esett áldozatul. A két öreget szekerczével verték agyon a lelketlen gyilkosok s miután a házat kirabolták, petróleummal locsolták le az ágynevet, a butorzatot s fölgyújtották. Hosszas nyomozás után végre kézrekerítették a rablógyilkosokat Varga Györgyné, Vella Menyhért és Dobos Ferencz személyében. Varga Györgyné beismerte, hogy ő és társai gyilkolták meg és rabolták ki az Adelmann házaspárt, azért, mert tudták, hogy sok pénzhez jutnak hozzá. Bevallotta Varga Györgyné, hogy az öreg Adelmant Dobos tittote le, nejevel pedig Vella Menyhért végzett. Azután kirabolták a lakást, miután a házban maradt holmikat petróleummal leöntöttek, majd pedig fölgyújtották. Dobos és Vella mindent tagadnak. Annyit beismernek, hogy látták a gyilkosságot, de ők nem voltak részesei. A pestvidéki törvényszék vizsgálóbírája, Bucz Lajos, ez ügyben nemrégiben befejezte a vizsgálatot s az iratokat indítványtétellel áttette a királyi ügyészséghez. Dr. Géguss Gusztáv királyi ügyész most készítette el indítványát, — gyilkosság és rablás büntette miatt kérve a vádlottak vád alá helyezését. A törvényszék vádtanácsa a napokban határoz az indítvány felett.

— Halál a táncsteremben. Az újpesti Fissl-féle táncsteremben nagy mulatságot csapott 1895. nyarán az iparos ifjuság. Amint javában folyt a táncz, Rupp Gyula és Noszek György, régi vetélytársak a szerelemben, egy leánynak udvaroltak s egyforma hévvel burgólkodtak hölgyük körül. Végre háborúság lett a dologból. Mayer Ignác csendesíteni akarván a vetélytársakat, nagy csetepató támadt, mert a tánczosok mind beleavatkoztak a két Don Juan szíviügyébe. Dulakodás közben Mayert késszurás érte s ott a bálteremben holtan esett össze. A verekedő csapatból ma nyolcz legény állt, halált okozott súlyos testi sértés miatt a törvényszék egyik ítélőtanácsa előtt, amelyben Lenk Gyula táblai bíró elnökölt. A bíróság dr. Batterszék Lajos, dr. Bozoky Endre, dr. Zollner Béla és a többi védők meghallgatása után négy vádlottat felmentett, ellenben Ruppot két évi fegyházra, Noszeket egy évi börtönre, Stecz Sándort és Schütz Miksát pedig 6–8 havi börtönre ítélte. A körvádlo, valamint a négy elítélt vádlott felebbfőrezt jelentett be.

SPORT.

Az alagi lóversenyek.

— Második nap. —

A mai napot a permetező eső tette csúfá. Nem sokan nézték meg a versenyeket. A program sem volt kielégítő. Az elnöki akadályverseny startjához száználmas mezőny, négy ló állott.

Az indulásnál Lord Fischermann ugrott el a vezetéssel, melyet libasorban követtek: Milliket, Tommy és Bimbó. Így haladtak a köfalig, ahol Bimbó javított a helyzetén s mindinkább a vezetőkhöz nyomult. Az egyenesnél már megváltozott a kép, a folyton hátul csammogó Bimbó az élre került s könnyen három hosszal győzött Lord Fischermann ellen. Lovasát, Taxis herceget, a közönség élénken megéljelezte. A jeles urlovas különben a nap hőse volt, mert ma is két versenyt nyert, ellenben Horthy Szabolcs fájdalmasan emlékeztet a távolmaradt Kreutzbruckra, aki nagyon hiányzik a Geist-istállónak.

A közönség hozzá volt szokva ahhoz, hogy Alagon a Geist-lovak dominálnak az első között s most a szegény publikum — talán nem egészen ogtalanul — Horthy Szabolcsot okolja a számtalan vereségért.

A részletes eredmény a következő:

I. Hároméves nyeretlenek eladóversenye. Díj 1800 korona, táv. 1600 méter.

1. Wahrmann Richárd *Bacillus* 65 kg. lovagolta báró Eltz. 2. Capt. Gaston *Abgar* 65 kg. lovagolta gr. Chornisky. 3. Geist G. *Chimay hercegnő* 63½ kg. lovagolta Horthy Szabolcs, gróf Andrassy Tivadar *Tempo* 63½ kg. lov. Mr. Brook, gróf Batthyány Elemér *Náci* 65 kg. lov. gr. Pejachevich, herceg Taxis M. *Csikfogó* 70 kg. lovagolta tulajdonos, Birói ítélet: Küzdelem után fejhosszal első, 3 hosszal harmadik. Tot.: 5 : 19, helyre 25 : 67, 1. 25 : 43 II. Nyertest az árverésen 1650 koronáért visszavásárolták.

II. Handicap. Díj 1500 korona, távolság 1200 méter.

1. Dreher A. *Bumdiöh* 69 kg. lovagolta herceg Taxis. 2. Herceg Taxis M. *Abstinenz* 59 kg. lovagolta Gümöry, Geist G. *D. B60* kg. lovagolta Horthy Szabolcs, gróf Károlyi J. *Bajag* 62 kg. lov. Brook. Birói ítélet: ½ hosszal nyerve. Az elsőnek beérkezett Bajag keresztelés miatt disqualifikált. Tot.: 5 : 12, helyre 25 : 41 I. 25 : 84 II.

III. Elnöki akadályverseny. Díj 1800 korona és tiszteletdíj, távolság 4000 méter.

1. Halasy P. *Bimbó* 66 kg. lov. herceg Taxis. 2. Báró Korb Weidenheim *Lord Fischermann* 75 kg. lov. tulajdonos. 3. Gróf Károlyi Gy. *Milliket* 66 kg. lovagolta Horthy Szabolcs, Mr. C. Wood *Tommy* 66 kg. lov. báró Eltz. Birói ítélet: Könnyen három hosszal első, három hosszal harmadik. Tot.: 5 : 20, helyre 25 : 46 I. 25 : 46 II.

IV. Eladók gátversenye. Díj 2500 korona, távolság 2400 méter.

1. Mr. Lincoln *Springinsfeld* 67 kg. lovagolta Salter. 2. Geist G. *Limlom* 60½ kg. lov. Csompóra. 3. Abonyi A. *Eikonogen* 69 kg. lov. May, gróf Chornisky *Gambler* 65 kg. lov. Horthy Szabolcs, Mr. Neumark *Bohemia* 64 kg. lov. Bohrn, gróf Bavorovszky *Chisel* 63 kg. lov. Kovács, mely elbukott. Birói ítélet: Könnyen öt hosszal első, négy hosszal harmadik. Tot.: 5 : 19, helyre 25 : 60 I. 25 : 42 II.

V. Gátverseny handicap. Díj 1500 korona, távolság 2800 méter.

1. Gróf Orsich *Thekla* 67 kg. lov. tulajdonos. 2. Mr. Black *Campeador* 67 kg. lov. báró Eltz. 3. Geist G. *Dogaresse* 64 kg. lov. Horthy Szabolcs. Obermayer E. *Avis II.* 72 kg. lov. tulajdonos, Dreher A. *Diogenes* 70 kg. lov. herceg Taxis, báró Korb Weidenheim *Passe la Main* 65 kg. lov. Brook. Birói ítélet: öt hosszal könnyen első, három hosszal harmadik. Tot.: 5 : 26, helyre 25 : 64 I. 25 : 61 II.

V. Állványdíj. Díj 1500 korona, távolság 2000 méter.

1. Gróf Andrassy T. *Veloce* 61½ kg. lov. Brook. 2. Mr. C. Wood *Foth Park* 66 kg. lov. báró Eltz. 3. Geist G. *Fodrász* 66 kg. lovagolta Horthy Szabolcs, Dreher A. *Ines* 65½ kg. lov. herceg Taxis, gróf Pejachevich A. *Ohó* 66 kg. lov. tulajdonos, báró Platzger *Rainbow* 66 kg. lovagolta tulajdonos, Birói ítélet: küzdelem után fél hosszal első, négy hosszal harmadik. Tot.: 5 : 16, helyre 25 : 45 I. 25 : 42 II.

— Harmadik nap. —

A holnapi nap főfutama az alagi nagy akadályverseny, melynek startjához előreláthatólag nagy mezőny fog állani. Ruab'n-nak a versenyből történt törlesztéssel a futam nyílt jellegűt. A verseny nyílt voltát elmozdította az a körülmény, hogy mentől inkább közeledik a döntő futam, annál több lovat jeleztek indulónak. Valószínű, hogy a start pillanatáig a következő lovakognak indulni:

Hirnök	lov.	Taxis hg.
Cseko	.	Horthy Sz.
Magyarád	.	Gróf Pejachevich
Ossi	.	Brook
Valerie	.	Pfeiffer
Old Jack Dickinson	.	Seibart
Koppantó	.	Ickyll
Grobian	.	Kovács
Ontario	.	May

E társaságban Magyarád az a ló, amely a legnagyobb formát mutatta. Ugy halljuk, hogy jelenleg jó kondícióban van, mindazonáltal nem bízunk benne; mert azt hisszük, hogy 80 kilogrammját az 5000 méteres versenyben, mely előreláthatólag gyors lesz, — nem fogja tudni haza hozni. Hirnök legitim akadálypályákon szintén elég jó formát mutatott, de nehezen lovagolható, s azt hisszük, hogy urlovas alatt kevés kilátása lehet győzelemre.

A valószínű indulók között még Old Jack, Dickinson és Grobian tetszenek legjobban. A Wood-istálló kiküldöttje már az első napon győzött egy akadályversenyben s meglátászt rajta, hogy csak egy galoppból állott győzelme. Grobianról az hírlík, hogy remekül ugrik s már nem makranczos. Azt hisszük tehát, hogy az idei nagy alagi Old Jack Dickinson és Grobian között fog eldőlni. A többi futamokra nézve tipjeink a következők:

- I. Jutalom—Abgar.
- II. Hegyalja—Jammerfelzen.
- III. Old Jack Dickinson—Grobian—Ontario.
- IV. Vivandiere.
- V. Termidor—Osiris.
- VI. Levente—Lelencz—Etuska.

NYILTÉR.

Ruha-bérlet.

A bérlet 2 évre kötetlik és negyed vagy fél évi részletekben fizetendő. A szövetválasztás a bérlet izlése szerint történik, a régi ruhák egy, illetve 2 év múlva adandók vissza, esetleg egyenként 5 forint fizetés ellenében megtartatnak. Például 37 frt 50 kr. negyed évi fizetés mellett következő ruhadarabokat szállítok:

- 4 elegáns utcai öltönyt
 - 1 szalon-fajnette öltönyt
 - 1 felöltőt
 - 1 szalon- v. frakk-öltönyt
- legfinomabb
kivitelben

ifj. DEUTSCH MANÓ

férfi-szabóterme

csak: Ferencziek-terén 7, I em. (Ferencziek-bazára.)
Eredeti angol szövetek, híres szabások, saját műhely.

Felejtethetetlen anyám, néhai hevesi **Bischitz Dávid** elhunyt a óta egyesületektől, hitközségektől, társulatoktól és egyesektől oly nagy számban vettem részvénytulajdonosokat, hogy képtelen vagyok külön-külön mindenkivel szemben egyenként kifejezni családunk köszönetét. Arra kérem tehát mindazokat, kik fájdalmunkat részvételükkel enyhíteni siettek, miszerint hálánk kifejezését ezen uton kegyesen elfogadni méltóztassanak.

Budapest, 1898. április havában.

Bischitz Lajos.

THE MUTUAL
NEWYORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG.

A legnagyobb és leggazdagabb biztosító társaság a világon.

Tartalék kölcsönös. Részvényesek nincsenek.

Utánfizetési kötelezettség nélkül.

Az összes nyereség a biztosítottakra esik.

Legszabadelvűbb biztosítási feltételek.

Megtámadhatatlan és érvénytelenül nem válható kötvények.

Az 1897. évi szárazmérés adatai:

Résztulajdonosi állomány	4.853 millió frankon felül
Összes vagyon	1.314 millió
Biztosítók 1897-ben	280 millió
Nyereség-tartalék (teljesen beharmonizált)	189 millió

Bírálati bizottságok és hűbéri felvilágosításokkal készséggel szolgálnak.

Magyarországi vezérigazgatóság
Budapest, IV., Károly-körút 20.

Szt.-Lukácsfürdő
Téli és nyári (155)
gyógy-hely. **gyógy-hely.**
szőlő nap nyitva

ROYAL nagyszálló BUDAPESTEN.

Kugler-féle raktár a bodegában, naponta friss nagy választék eredeti borbélyokból. Legújabb nagyszálló kicsinyben, nagyban árak mellett eladottnak. Színházi előadások után friss ételek, naponta hangverseny. Schmitt Károly igazgató.

HURUT KŐHŐGÉS,
REKEDTSÉG, ASZTERIA SAT. ELLEN
ELISMERT LEGJOBB A
GLEICHENBERGI
CONSTANTIN ÉS EMMA FORRÁS

Téli és nyári kerékpártankó.

Columbia

a legelső amerikai kerékpár

1898 újdonsága a lánczékűll.

Fodor Károly és társa.

Műszabet-tér 17. sz.

Telefon 14-18

A „VASÁRNAPI UJSÁG” a legrégibb magyar

szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *újabbban hetenként egy félivel bővítve, a Vasárnapi Ujság regénytára* című állandó szépirodalmi melléklettel jelenik meg, mely, mint a főlap, szintén művészi képekkel van díszítve. — A „Vasárnapi Ujság” a női munkára és divatra vonatkozó képeket és cikkeket is ad s félvekenként művészi becsű nagy képmellékletet összesen több mint ezer képet évenként.

A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára évnegyedre 2 forint.

Az előfizetések a „Vasárnapi Ujság” kiadóvatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. sz. küldendők

MATTONI-FELE
GISSHUBLER
TERMÉSZETES
SAVANYÚ-KUT

KÖZGAZDASÁG.

A tőzsde hete.

A háboru kísértete ijesztette a tőzsdét az egész héten végig. A spanyolok folyton tárgyalnak az amerikaiakkal; az amerikaiak meg folyton zaklatják elnöküket, hogy szállja meg Kuba szigetét. Közben pedig mindkét fél fegyverkezik nagy sietséggel. Amerikában persze van pénz elég a fegyverkezésre; de a spanyolok is találnak. Egyetlenegy színházi előadás egy millió frankot hozott a háboru czéljára. Ki hitte volna, hogy ennyi pénze van a spanyoloknak, kik oly nehezen tudják fizetni államadósságaik kamatait!

Amint a hírek békésebb vagy háborgóbb értelemben érkeztek, úgy ingadoztak a tőzsdén az árak följebb-lejebb. Az üzlet azonban csak szűk keretben mozgott. Helyesen ítélve a dolgot, csakis a hivatásszerű tőzsérek vesznek részt benne; a közönség bölcsen távol marad ily időben, mert a magánember nem oly mozgékony az adás-vevésben, mint a tőzsér, ki a dolgok fejlődésének minden mozzanatát ügyesen és gyorsan ki tudja használni és ha kell, háromszor is „megfordul” egy nap folyamán.

De éppen ezért nem oly jelentékenyek az árváltozások sem, mint hasonló körülmények között máskor szoktak lenni. Az engagement nem nagy, tehát hirtelen lebonyolítása sem tesz jelentékenyebb kárt az árfolyamokban.

Három-négy forint térfogatában tudad az egész tőzsde áruján és fedezetet talál a contremineurök kis serege is. Igen természetes, hogy ez csak a határidőre szóló kötésekre értendő. A helyi piacon, hol készpénzzel kell jobbadán fizetni, az ily gyors lebonyolítás lehetetlen volna. A helyi értékek birtokosai konservatívabbak is. Ez értékek ára, habár csak ritkább esetekben áll sokkal mélyebben az osztalék által parancsolt színvonalon, nem mondható nagyon tulesigázottnak sem. Helyi papírjaink többnyire megéri azt a pénzt, amit értük adnak. Birtokosuk tehát nem is ijed meg hamar, még a bekére nézve kedvezőlenebb hirtől sem. Mért dobna el papirosát, mikor annak szelvényében kellően meg vannak ova jövődelmi érdekei? Nagyobb árcsökkenés a helyi értékeket csak akkor érhetné, ha a nemzetközi értékekben vagy egyéb, határidőre kötött papírokban oly nagy volna az engagement, hogy a támadható differenciákat csak helyi értékek eladása útján lehetne fedezni, amint ez 1895-ben is történt. Minthogy pedig ettől tartani nem kell, a helyi papirosok birtokosai elég biztosoknak érzik magukat birtokukban.

Ez magyarázza meg azt a körülményt, hogy helyi papirosaink ára, ha mozdul, csak emelkedik.

A rima-murányiakat még különös szerencse is érte a héten. A delegációktól egy jó csomó milliót fognak kérni hajóhadunk kiegészítésére, Ausztria pedig még vasutak építésére is készül; a vas tehát keresettebb lehet a közeli években. Minthogy erre az osztrák vásárlásokban nagyobb kereslet állt elő, nálunk is megtisztultak a rima-murányiakat néhány forint áremelkedéssel.

A gazdaságra kedvező időjárás is volt némi hatással a tőzsdére. A szép, napos idővel váltakozó eső jogos reményeket kelt a jövő aratásra nézve. És ha az aratás jó lesz, akkor az osztrák államvasut is több gabnát szállíthat el tőlünk. Ezt sokan vették számításba e héten és azért nagy kedvvel vásárolták a nevezett vasut részvényeit. Mikor a ma esti zárlatban minden lángha maradt, az államvasut volt az egyetlen papiros, melyben még némi szilárdság mutatkozott. Hogy talán még kissé korán van az aratásra spekulációt alapítani? Az igaz. De a tőzsér nem a tényekre vásárol, hanem a reményekre. Mikor a tény előáll, akkor ő már elad és elért hasznát biztosítja.

Tény az, hogy most már csak két dolog emelheti fel a régóta pangó üzletet: az egyik az aratás, ha jó eredménnyel jár; a másik az osztrák-magyar egység, ha békében megkötik. De amaz még bizonytalan; ez pedig még problematikusabb. Ronthatni pedig csak a külpolitikai események ronthatnak, melyek, igaz, e percben eléggé fenyegetősek.

A közeli napok talán világosságot fognak hozni két irányban, a spanyol-amerikai bonyodalom tekintetében is, az osztrák-magyar egység esélyei iránt is. E hó 11-én együtt lesz az országgyűlés a törvénybe iktatott ünnep megtartása céljából. Utána közvetlen újra megindul a törvényhozó munka és ennek folyamában kormányunk is megteendő előterjesztéseit az egységre nézve. Megteendő, de az osztrák kormány, melyvel egyértelműleg akar eljárni, a maga részéről is elkészül munkálataival, illetőleg a pártok magatartásából bátorítást meríthet az előterjesztések megtételére. Addig tehát várunk kell. És — jó szerencse, ha az érdeklődés jobbrafordultára csak addig kell várunk! — Mert a tárgyalások még csak azután következnek. És hogy ezek mit hoznak nálunk is, odaát is? Ki volna ennek megmondhatója.

Egyetlen reményünk tehát az Égben van. Ahhoz kell fohászzkodnunk, hogy folytassa szépen áldásos játékát és változtassa okosan, mint eddig tévé, az esőt és a verőfényt.

Kvóta-számítás.

(p-d.) A lapok kivonatát közölnek az osztrák kvóta-bizottság elé terjesztett adatokból s a számok alapján oda konkludálnak, hogy az osztrák zárszámadási kimutatások szerint Magyarországnak 36 per centes kvótát kell fizetnie.

Nem tudjuk, hogy a közölt számok csakugyan benne vannak-e az osztrák küldöttség adatai sorában. De azt igenis tudjuk, hogy Magyarország 36%-ot nem fizethet, valamint tudjuk azt is, hogy a zárszámadások tényei alapján 36 per centes kvótát kiszámítani nem lehet.

Mi tehát kiszámítjuk — az adatok bemutatásával — az 1886—1895. évek zárszámadásai alapján, minden politikai vonatkoztatás nélkül a két állam hányadát, azon elvek szerint, melyeket 1887-ben mind a két kvóta-bizottság elfogadott.

Amíg a kvóta kiszámítása a zárszámadások alapján történik, addig csak az 1887-iki elvek lehetnek irányadók; ezek az elvek pedig következők:

A kvóta kiszámításának alapjául a két állam egyenes és közvetett adóinak bruttó összege szolgál, levonva az azokról:

1. Ama jövedelmek összege, melyek átfutó természetűek, vagy valóságos állami jövedelmet nem képeznek;

2. azon jövedelmek összege, melyek csak az egyik államban meglevő adókból származnak.

Ezen az alapon a kvóta kiszámítása ekként alakul:

Adók Magyarországon.

Egyenes adók	1.019.518.453 forint
Közvetett adók	1.567.942.209 forint
Összesen:	2.587.460.662 forint

Adók Ausztriában.

Egyenes adók	1.078.215.139 forint
Közvetett adók	2.935.088.613 forint
Összesen:	4.013.303.752 forint

Ez összegekből le kell vonni Magyarország javára a következő tételeket:

1. átfutó természetű vagy nem valóságos jövedelmek:

hadmentességi díj	24.668.929 forint
késedelmi kamatok	13.149.015
adóbehajtási illeték	2.840.590
mezőgazdasági szeszfőzők jutalma	6.519.150
italmérési illeték és adó	121.595.596
az osztrák dohánykezelőség részére beváltott dohány	49.123.657
dohánytermelési előlegek	18.295.044
az osztrák dohánykezelőség térítménye földterhermentesítési járulék, mely Ausztriában a tartományok javára szól	6.709.856
	209.600.420
Együtt	452.492.248

2. olyan adók, melyek csak Magyarországon vannak meg:

szállítási adó	65.934.310 forint
nyereményadó	2.162.610
fegyveradó	4.569.984
szelvényadó	4.106.708
betéti adó 70 százaléka	18.856.467
jövedelmi pótdadó	167.287.579
csukorfogyasztási adó	24.068.687
sörfogyasztási adó	19.297.074
kávéfogyasztási adó	360
marha- és lólevelek	4.373.858
hirdetmény-illeték	2.001.759
külföldi sorsjegyek lebélyegzési illetéke	21.682
dohánybeviteli és termelési illeték	2.998.595
Együtt:	315.679.573

Mindössze 768,171.821 forintot kell tehát levonni Magyarország javára, úgy, hogy a mi részünkről a kvóta kiszámításának alapja 1.819,288.841 forint.

Ausztria javára viszont a következő tételeket kell levonni:

1. átfutó természetű, vagy nem valóságos jövedelmek:

a Lloyd adója	567.748 forint
fogyasztási adó visszatérítések és jövőbeli biztosítások	37.490.379
csukorkiviteli jutalmak megtérítése	25.169.896
szesz-kiviteli jutalmak megtérítése	656.682
Magyarország és Bosznia térítménye fogyasztási adó visszatérítések után	5.682.295
mezőgazdasági szeszfőzők jutalma jogilletékek és díjak visszatérítése	18.231.235
lottójövedék térítménye	7.271.955
külön adózás a szesz és italokkal való kiskereskedés után, térítmény	229.482
	154.571
Együtt	95.454.193

2. Olyan adók, amelyek csak Ausztriában vannak meg:

	forint
5 százalékos házadó	13.348.512
államvasutak adója	13.700.043
külön adózások a szeszszel való kiskereskedés után	12.003.225
belföldi lapok bélyege	15.178.019
külföldi sorsjegyek lebélyegzése	800.868
értékek átiratási adója	2.188.830
külföldi papírok illetéke	208.231
külföldi papírok jegyzése	152.332
nyeremények adója	7.587.859
totalisateur adó	2.268.529
Együtt:	67.436.248

Mindössze tehát 162,890.441 forintot kell levonni Ausztria javára s illetve a szeszadóátutalással együtt 163,733.507 forintot, úgy, hogy Ausztria szempontjából a kvóta kiszámításának alapja 3.849,570.245 forint.

Összemérve a két alapvető számot, azokból 32.088 per centes kvótát lehet kiszámítani, a praecipiummal együtt.

Ez a száraz tényállás a kvóta-adatok szerint.

Teljességgel alaptalan tehát a bécsi lapoknak az az állítása, mintha a kvóta-adatok úgy volnának összeállítva, hogy azokból 36 per centes magyar kvótát lehet és kell kiolvasni.

A zárszámadások csak 32 százalékat engednek meg. S csak ez lehet a kvóta-adatokban is.

A terményszáloghitelről.

Miklós Ödön beszéde, melyet a minap az Országos Gazdasági Egyesületben a terményszáloghitelről mondott, ma megjelent röpirat alakjában és kétségtelenül nagy érdeklődéssel fog találkozni mindenfelé, ahol a mezőgazdaság sorsáról tanakodnak.

A beszéd bemutatja a külföldnek a terményszáloghitelre vonatkozó intézkedéseit s kiváló részletességgel, világosan fejtegeti a francia „Warrants agricoles” törvényt. De még sem ez teszi a beszédet oly fontossá és kiemelkedővé, hanem az a tény, hogy Miklós Ödön egész szerves rendszert nyújt a gazdálkodó szervezetek számára és fölépítésére.

Nem tartja helyesnek, hogy a gazdák részletintézkedésekért kopogtassanak a törvényhozás ajtaján; azt kívánja, hogy a gazdálkodó érdekeiben szerves alkotások életbeléptetését sürgessük.

Programja következő:

Mindenekelőtt meg kell alkotni a mezőgazdasági hitelszövetkezetek életképes rendszerét, a kormány hathatós támogatásával és erős központtal.

E szövetkezetek útján meg kell alkotni a mezőgazdasági érdekképviseletet, melynek a szociális mozgalmak szempontjából is nagy volna a hordereje.

Ha ez a két előfeltétel megvan, akkor lehet és kell hozzálátni ahhoz, hogy az állat-állomány és gabona-leszlet a hitel céljaira mozgósítható legyen. Ennek a mozgósításnak viszont az állat-állomány szempontjából a kötelező állathibbiztosítás, a gabona-készletek szempontjából pedig egy országos gabona-elevátorhálózat kiépítése az előfeltétele. Ha ezek megvannak, akkor lehet a kormány száloghitel kérdését teljes hatályossággal megoldani.

Miklós Ödön közlekedési részleteket is közöl az elevátor-rendszerre vonatkozóan, melynek érdekében szükségesnek tartja, hogy az elevátor olcsó legyen, a vasúttal szoros kapcsolatban vezetéssék és a termelés olcsóbbá tétele céljából az ország mesterséges víziút-hálózatát is létesítsen.

Ezek az egyes pontjai Miklós Ödön programjának, melynek minden szava tanuskodik a szónok alapos tudásáról, széleskörű tapasztalatairól, valamint a lelkesedéséről, melylyel Miklós Ödön a mezőgazdaság érdekei irányában viselkedik.

Biztosra vesszük, hogy a mezőgazdaság harcában nagyon sokszor felszínre kerülnek majd Miklós Ödön eszméi. Számolni kell azokkal mindenkinek, aki Magyarországon gazdasági politikát csinál.

Közzgazdasági táviratok.

Frankfurt, április 2. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészvény 301.50. Osztrák-magyar államvasut 295.—. Déli vasut 65.75. Az irányzat csendes.

Hamburg, április 2. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészv. 301.35. Az irányzat csendes.

New-York, április 2. (C. T. B.)

	április 2. cents	április 1. cents
Buza májusra	100 ³ / ₈	99 ¹ / ₄
" júliusra	87 ⁵ / ₈	85 ³ / ₈
" szeptemberre	81 ³ / ₄	80 ¹ / ₄
Tengeri májusra	34	33 ¹ / ₃

Chicago, április 2. (C. T. B.)

	április 2. cents	április 1. cents
Buza májusra	105	103 ³ / ₄
Tengeri májusra	29 ³ / ₈	28 ⁷ / ₈

Ipar és kereskedelem.

A magyar kereskedelmi részvénytársaság. E társaság április 2-án tartotta meg közgyűlését. A közgyűlés elé terjesztett igazgatósági jelentés szerint a rendelkezésre álló tiszta nyereség 134.530 ft 16 kr, melyből a közgyűlés elhatározása alapján részvényenként 6⁰/₁₀₀ = 12 forint osztalékot fizetnek ki április 4-étől kezdve; továbbá a tartalékokat 40.000 ft dotációval 130.000 ft-ra növelik és 9516 ft 28 kr új számlára visznek át. Az igazgatóságba új tagul báró Nyáry Jenőt, a felügyelő-bizottságba pedig gróf Thorotzkay Miklós, Fialka Gusztáv, Sztélio Róbert és Smoquina A. F. régi tagok és dr. Rudnyánszky Béla új tagul választottak meg.

Kőbánya sertésplacc, április 2. Magyar elsőrendű: Fiala nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 58—59 krajczár. Közép (páronként 251—320 kilogr terjedő súlyban) 58—59 kr. Könnyű (páronként 250 kilogr terjedő súlyban) 57—58 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogr. felüli súlyban) 58—58¹/₂ krajczár. Közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 58—58¹/₂ krajczár. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 57—58 krajczár. Sertéslétszám: 1898. március 31. napján volt készlet 27.186 drb, április 1-én felhajtott 429 drb, április 2-án elszállított 475 darab április 2-ára maradt készletben 27.140 darab. A hizott sertés üzletirányzata csendes.

Budapesti konzum-sertés vásár, április 2. A ferenczvárosi petroleumraktárnál levő székesfővárosi konzum-sertés vására 1898. április 1-én érkezett 655 drb. Készlet 503 darab, összes felhajtás 1158 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 732 drb; elszállítatlan maradt 426 drb. Napi árak: 120—180 kilós 57—59 kr., 220—280 kilós 56—58 kr., 320—380 kilós 55—58 kr., öreg nehéz 52—55 kr., malacz 38—42 krajczár. A vásár hangulata élénk volt.

Bécsi husvásár, április 2. (Bauer Arnold jelentése.) A vásárra felhozott 206,209 kiló marhahús, 19,186 kiló borjúhús, 5414 kiló juhús, 40,255 kiló sertés, 533 darab leölt borjú, 87 darab leölt juh és 402 darab leölt sertés. Fizetett: Marhahús hátulja 36—70 kr. eleje 30—60 kr., angol bélszín 56—90 kr., borjúhús 32—60 kr., juhús 42—50 kr., sertés 46—70 kr., egész borjú 40—54 kr., egész juh 40—46 kr., egész sertés 45—56 kr. kilónként. Bárány 5—10 forint párja. A vásár egész héten át lanyha volt és az árakban változás nem állott be. Az ünnepek miatt a jövő héten valószínűleg csekély lesz a marhahús-kereslet, inkább a borjúhús, sertés és bárányhús fog fogyni.

Bécsi vesztegzári marhavasár, április 2. A mai vásárra 42,506 marhat hajtottak fel e között 419 drb hizómarhat. Az előző héthez képest nagyobb felhajtás, valamint az a körülmény, hogy hétfőre is nagyobb felhajtás várnak, a vételkedvet csökkentette és az üzlet lanyhán és olcsóbb árak mellett bonyolódott le. Az egyes eladásoknál 1¹/₂—1 frt. árcsökkenés mutatkozott. Jegyzések: hizóokor magyar 26—33 frt, hizóokor német 26—33 frt, prima 38.50 frt, hizóokor galicziai nem volt vásáron, alárendelt minőségű 21—25 frt, bika és tehen 21—29 forint. Minden 100 kilónként 65 súlyban.

Sorsolás.

Iparművészeti sorsjegyek. Az iparművészeti társulat sorsjegyeinek húzása tegnap volt Póh Ferencz IX. kerületi előjáró jelenlétében. Összesen harminczhárom nyerőszámot húztak ki, melyekre 810 forint értékű nyeremények estek. A nyert iparművészeti tárgyak értéke 135 és 3 forint közt váltakozik s közöttük 12 nagyobb nyeremény van. A nyerőszámok a következők: 1541, 749 2352, 2149, 2299, 2822, 3001, 2905, 4231, 2949, 2902, 1267, 564, 4688, 1140, 2955, 1420, 2629, 957, 1611, 1426, 689, 2630, 4206, 2060, 1492, 1436, 2874, 952, 2375, 2451, 685, 563. Bővebb értesítést a társulat titkára hivatala ad.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, április 2.

A buzahezozatal kitett e héten 23.713 métermázsát vasutal és 111.469 métermázsát hajókkal, összesen 135.182 métermázsát.

Tegnap jelentésünkben konstatáltuk, hogy az utolsó napokban nemcsak hogy nem csökkent, hanem ellenkezőleg, gyarapodott az engagement tavaszi buzában, mert újabb és újabb köröket vontak be a játéka, oly elemeket, amelyek a gabona-tőzsdét holmi osztálysorsjátéknak nézik, ahol csekély betéttel esetleg megütheti az ember a prami-umot. Az ilyen állapot mindig rossz következményekkel jár. Ma is az, hogy a malmok a vásárlásban szüneteltek, elégséges volt arra, hogy — sauve qui peut — menekülve oda dobják a néhány nap előtt 12 forint 70 krajczáros ár körül vásárolt kötések. Déiben az áprilisi buza 12 forint 50 krajczárral, a május-juniusi 12 forint 10 krajczárral zárul. Délután ismét emelkedtek valamivel az árak.

A meleg esőzés hozzájárult az irányzat ellany-hulásához. A földmívelésügyi miniszterium hét-főn fogja közzétenni, az ország mezőgazdasági állapotáról beérkezett tudósítások alapján, rendes kimutatását a vetések állásáról, amint ez a múlt hónap végén mutatkozott. Értesítéseink szerint e hivatalos jelentés nagyjában kedvező színben fogja feltüntetni a vegetáczióális viszonyokat. Az ősziek közül a buzavetések túlnyomólag jól teleltek. A hernyók sok helyütt kárt okoztak ugyan, minek folytán a meglepett vidékeken a földet újból fel kellett szántani és bevetni; ezek a vetések most kezdenek csirázni. A rozsra is már alig hallani panaszt, egyáltalában a pompás idő jótékonyan hat az ősziekre, A tavasziakkal, az árpával, zabbal, búkkönyvel is elkészültek a gazdák. A föld igen porhanyós volt, az idő is kedvezett a vetésnek, tehát ezekre nézve is jó reménységgel vannak el-telve. Most a kukoriczaföldek előkészítésével foglal-koznak a termelők. A magyar gazdák ezek szerint egyelőre és remélhetőleg továbbra is, bizalomteljesen nézhetnek a jövő elé, mert a termelő szem-pontjából elvégre, a földolog mégis csak a hozam és másodsorban következik a gabona ára, amely annyira nem csökkenhet, hogy a dus termés ki ne köszöriülje a csorbát, annyira pedig alig emelked-hetik, hogy a silány eredményt teljesen kipótolja. A további áralakulásra nézve tehát nem épen a legvérmesebb auspicziomokkal hagyjuk el a pia-czot, amelyen e héten tanui voltunk az ellenpártok késhegyig vívott, elkecseregett küzdelmének. A po-rondót számos sebesült borítja; van olyan, aki már alig hever ki többé a blessurát, amelyet ez ádáz viaskodásban kapott és aki immár az üzleti világ rokkantjai közé került.

A differenzia-jegyzéknek elkeresztelt lövegek nagy rést ütöttek egyes, bevehetetlennek gondolt, poziciókban, másrészt meg a győzelemittas ellenfél biztonságba hozta prédáját, vagy esetleg még hadi-sarcot követel majd, mielőtt a békát megkötné. És e majdnem minden évben rendszeren visszatérő ér-deksztározásnak, ez anyagi összekoczczásnak, amely nem egy egzisztencia romlásával jár, míg más oldalról a könnyű vagyonszerzésnek csinal proze-lit, mind e csunya jelenségnek — ha káradjuk — mi a közgazdasági haszna, erre csak egy feleletünk van: épenességgel semmi. A határidőüzlet fontosságát készségesen elismerjük, de ez üzleti vilájj kinö-véseit határozottan elítéljük.

Ép ezért nem szívesen vesszük, ha akadnak érdekeltek, akik fejtegetéseinket ugyazólván „utmu-tatásoknak” tekintik és eszerint rendezik be dolgai-kat, sőt tiltakozunk is ez ellen. Mi semmiféle „bör-zetippekek” nem kedveskedünk. Egyes-egyedül a mesterséges árképződés megkísérletét akarjuk lehe-tőleg meggátolni.

Ami a külföldi piacokat illeti, Amerikában lebonyolódott a márcziusi terminus minden meg-rázkódítás nélkül. Most már a májusi, júliusi és szeptemberi határidők szerepelnek. (Utolsó számunk-ban nyomdahiba folytán a C. T. B. new-yorki tá-irata helytelenül volt közölve. Tényleg jegyzet New-Yorkban április 1-én a májusi buza 99¹/₈ centet, a júliusi 85¹/₈ centet, a szeptemberi 80¹/₈ centet.) Megemlítjük még, hogy tegnap a deczemberi hatá-

ridt 81¹/₈ centes kurzussal vezették be, tehát 22 centnyi deporttal a prompt buza ellenében, ami közel két forintnak felel meg métermázsánként. Az árfolyamok különben ugy New-Yorkban mint Chi-cagóban csekélységgel emelkedtek. A kivitel élénken vett részt az üzletben és 63 hajórakományt vásá-rolt a kikötőkben. Leiter József pedig e héten 500.000 bushel redwinter buzát adott el francia számlára.

Délután csak a londoni vásárokról érkeztek távirati jelentések, szilárd irányzatról tudósítva.

A buzaelszállítások Argentiniából kitétek an-gol quarterekben:

	e héten	a múlt héten
Anglia felé	84.000	155.000
A kontinens felé	64.000	139.000
	148.000	294.000

Az elhajozások tehát jelentékenyen csökken-tek és valószínűleg nem is fog többé emelkedni az export a Laplata államokból, mert — amint több-ször említettük — a felesleg javarészt már ki-vitték; máskülönb is tulbecsülték Argentinia termését.

Ma nálunk 500 métermázsra rozsol mondót-tak fel.

Buza.

Elkelt néhány ezer métermázsra nyugodt irány-zat mellett.

Előfordult eladások buzában.

Menyiség métermázsban	Ár vagy új	származás	Állapot-ki-nyitási hely	Minőség megjelölése	Átlagár hely	Ar. netto 100 kg. kint	Ar. bruttó 100 kg. kint
500	új	tiszta	78	átlag	Budapest	13.55	13.60
230			78			13.55	
230			78			13.55	
800			75 ¹ / ₂			13.55	
125			74 ¹ / ₂			13.55	
200			75			13.22 ¹ / ₂	
100			75			12.90	
200			75			13.90	
300		pestvidéki	77			13.30	
10-0		makó	74 ¹ / ₂			13.07 ¹ / ₂	
1000		rossz	72 ¹ / ₂	transito		10.35	

Raktárállomány buzában és lisztben: A fővárosi közraktárakban 55.400 métermázs buza és 67.200 métermázs liszt, a Sílóban 5100 métermázs buza. A nyugotiban 9272 métermázs buza, 574 métermázs liszt.

Határidőüzlet buzában: Tavaszi és májusi buza irányzata ingadozó volt, az árfolyamok ol-csóbodtak, az ősi buza alig változott.

Hivatalos jegyzések buzában.

F A J	Minőség	100 Kilogr. közep. ára	Minőség	100 Kilogr. közep. ára
Tavaszi	új	74	12.85	12.95
		76	13.15	13.20
		78	13.45	13.55
		80	13.75	13.85
Pestvidéki	új	74	12.85	12.95
		76	13.15	13.20
		78	13.45	13.55
		80	13.75	13.85
Földmész	új	74	12.85	12.95
		76	13.15	13.20
		78	13.45	13.55
		80	13.75	13.85

Előfordult határidőkötések buzában.

Határidő	Délutáni és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
	kezdet	forgalom	ár	kezdet	forgalom	ár
április	12.56	12.57-58-59-60-61	12.62	12.52	12.53-54-55	12.68
május	12.19	58-59-60-61-62-63	12.10	12.11	12.12-14-15	12.14
augst.	9.11	14.16-17-18-19-20-21	9.08	9.08	9.09-10	9.09

Hivatalos határidőjegyzések buzában.

Határidő	Déli tőzsde zárása				Lettársult ár
	április 2. pént.	ápr. 2. szomb.	ápr. 3. vasár.	ápr. 3. vasár.	
április	12.62	12.54	12.56	12.56	12.56
május	12.10	12.12	12.17	12.19	—
augst.	9.08	9.10	9.09	9.11	—

Rozs.

Készárúüzlet rozsol: E ezikkben csekély üzlet volt, alig tartott áron.

Előfordult eladások rozsolban.

Menyiség métermázsban	Ár vagy új	származás	Állapot-ki-nyitási hely	Minőség megjelölése	Átlagár hely	Ar. netto 100 kg. kint	Ar. bruttó 100 kg. kint
500	új	Ausztri	11-0	Budapest		9.50	9.55
100		pestvidéki	—			9.50	9.55

Hivatalos jegyzések rozsolban.

Menyiség métermázsban	Ár vagy új	származás	Állapot-ki-nyitási hely	Minőség megjelölése	Átlagár hely	Ar. netto 100 kg. kint	Ar. bruttó 100 kg. kint
500	új	Ausztri	11-0	Budapest		9.50	9.55
100		pestvidéki	—			9.50	9.55

London, április 2. *Jávaczukor*, 11. 1/4 shilling, ártartó. *Nyers czukor* mérsékeltlen keresve, ártartó. *Jegyezett czukor* ártartó. *Finomított arab-czukor* mérs. üzlet mellett változatlán. *Külföldi tört czukor* enyhe és gyengébb. Jegyeztetett: készáru 10.9% shilling, áprilisra 10.9% sh., május-augusztusra 10.11% shilling. *Répaczukor* ártartóan indult és gyengébben zárult. *Német* (88%) ápr. 8.11 sh., májusra 9.0% sh., júniusra 9.1% sh., júliusra 9.2 1/2 sh., augusztusra 9.3% shilling, október-decemberre 9.3 1/4 sh. *Batáridőüzlet*: áprilisra 9.0— sh., májusra 9.1— sh., júniusra 9.1 1/4 sh., júliusra 9.2% sh., augusztusra 9.3 sh., október-decemberre 9.3% shilling.

Az ezredéves országos kiállítás alkalmával a legmagasabb kitüntetéssel: a „MILLENNIUMI DISZOKLEVELLEL” kitüntetve.

EISELE JÓZSEF

réz-, érczmű- és gőzkazán-gyár,
BUDAPEST, V., KÜLSŐ VÁCZI-UT 138.
(127) Hegesztett munkák,
Gőzkazánok, vizesztítók, rservoirok, csővezeték, felszerelvények

Nem nagy krach,

hanem tisztességes alapon vagyunk képesek a következő felszerelt britannia-ezüst-érméket, mely 56 darabból áll, csak 6 ft 60 kinyi hálattalani díszes áron bárkinél szállításra.

- 4 darab legfin. britannia-asztali kés valódi angol pen-
nyével.
- 4 darab amerikai britannia-ezüst villa egy dízből,
- 6 darab amerikai britannia-ezüst evőkanál,
- 12 darab amerikai britannia-ezüst kávékanál,
- 1 darab amerikai britannia-ezüst levestor,
- 1 darab amerikai britannia-ezüst tejszűrő,
- 3 darab angol britannia-ezüst tojásszeleg,
- 6 darab angol britannia-ezüst csészék,
- 2 darab hatlábú asztali gyertyatartó,
- 1 darab teászló,
- 1 darab legfinomabb britannia-csukodókanál,
- 3 darab legfin. gyümölcsös ke. porcellánnyel,
- 8 darab legfin. gyümölcsös vill. porcellánnyel,
- 8 darab Viktoria csészék

56 darab együttvéve csak 6 ft 60 kr.
Az összes fenti 56 tárgyat vagyunk képesek a 6 ft 60 kinyi minimális áron szállításra. A britannia-ezüst egy minden részben fehér fém, mely ezüst színe 27 éven át megtartja, a mért jutálunk. Annak legjobb bizonyítékait, hogy ez a hirdetésny tisztá igazságon alap-
pól szolgáljon bízunk a következő.

Nyilvános nyilatkozat.

Ahban az esetben, hogy a beküldött britannia-ezüst készlet nem felel meg, a fizetett összeg akadálytalanul visszafizetett. Ahinek tehát bármiképpen szüksége lenne rá, rendelje meg a fentebbi díszkészletet, amely kíválóan alkalmas

nász- és ünnepi ajándéknak,

valamint szállók, vendéglők és jobbfejta háztartások számára.

Kapkötő osak

RIX kiviteli házában

háza egytelének, stb. bejegyzett cég, fennáll már har-
mincz év óta.

Bécs, II.2. Praterstrasse 27.

Szétküldés a vidékre utánvétel vagy az
összeg előleges befizetése után.
Tiszteletre hozza 10 kr. ládikó 40 kr.
Figyelemre. A másrészt hirdett ke-
sebb értékű 44 darab álló evőeszköz nála
5 ftba kerül, azonban beviszással az aján-
latom.

Osak védjeggyel valódi. Számos elismerő írat betekialható.

Maradékok olcsó bevásárlása.

Legolcsóbb bevásárlási forrás szövetekre nézve.

Stikarovszky J.

a legnagyobb és legjobb hírnévnek örvendő posztógyári rakjára

Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 16. szám,

ajánlja dusan felszerelt raktárát mindennemű bel- és külföldi **gyapjú szövetekből** öltönyökhöz peruvien és dosking szö-
veteket talárokhoz a fűtőszelendő papság részére. — Legnagyobb választék különféle gyapjú női modern szövetekben, plaidokban,
billiárdszövetek mindenkor a legnagyobb választékban a valóban a legolcsóbb árak mellett, raktáron.

Pompás mintakönyvek a szabómeister uraknak ingyen és bérmentve küldetnek.

Könnnyen érthető, hogy egy ilyen világra szóló szétküldési üzletnél különböző nagyságu, minőségű és színű maradékok
mindig vannak raktáron, melyeket, hogy tisztelt vevőimnek jó árú **bámulatos olcsón** való bevásárlására módót nyujtsak,
kicsinyben (en detail) is eladok.

Maradékokból nem küldök mintát, de a nem tetszőt akadálytalanul kicsérélem, esetleg a pénzt visszazadom.

610

MŰSZAKI IRODA
Engelsmann
Rezső
Magánmérnök
BUDAPEST.
Múzeum-körut 15.
Elfogad
MŰSZAKIMUNKÁK
kivitelet
FALALMANYOK
SZABADALMAK
Műszaki
KIDOLGOZÁSA
értékeseitése

Telefon 57-38.

Telefon 57-38.

Átköltözéseket és szállításokat
zárt szab. butorkocsikkal a legutányosabb árak mellett eszközöl
MAUTNER HENRIK
butorszállítási és beraktározási vállalata 719
Budapest, VIII. ker., József-körut 21. szám.

BUTOROK
részletfizetésre
legutányosabb áron
Ehrentreu és Fuchs
testvéreknel
Budapest, Teréz-körut 8.

Európa
szálloda
BUDAPEST,
Nádor-utca 5.
Szobák
1 frttól kezdve.
Hónapos-szobák
olcsóbban
mint bárhol.

Férfi divat

Női divat

Gyermek-ruhák

Francz. illatszerek

Nap- és esernyők

Sétabotok

Utazó-czikkek

Utazó-kosarak

Párisi Nagy Áruház

megnyilt.

Budapest, VII., Kerepesi-ut 38. sz.

Mindenemű
különlegességekTízmentes
pénzszekrények

Féldáruk

Árcélárak

Műiparárak

Kosárárak

Gyermekruccsi

Bronzárak

China-ezüst

China-japánárak

Valódi tájékpipák

Bőráruk

Díszműárak

Teljes konyha-
berendezések

Vasbutorok

Üvegárak

Porcellánárak

Függő-lámpák